

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

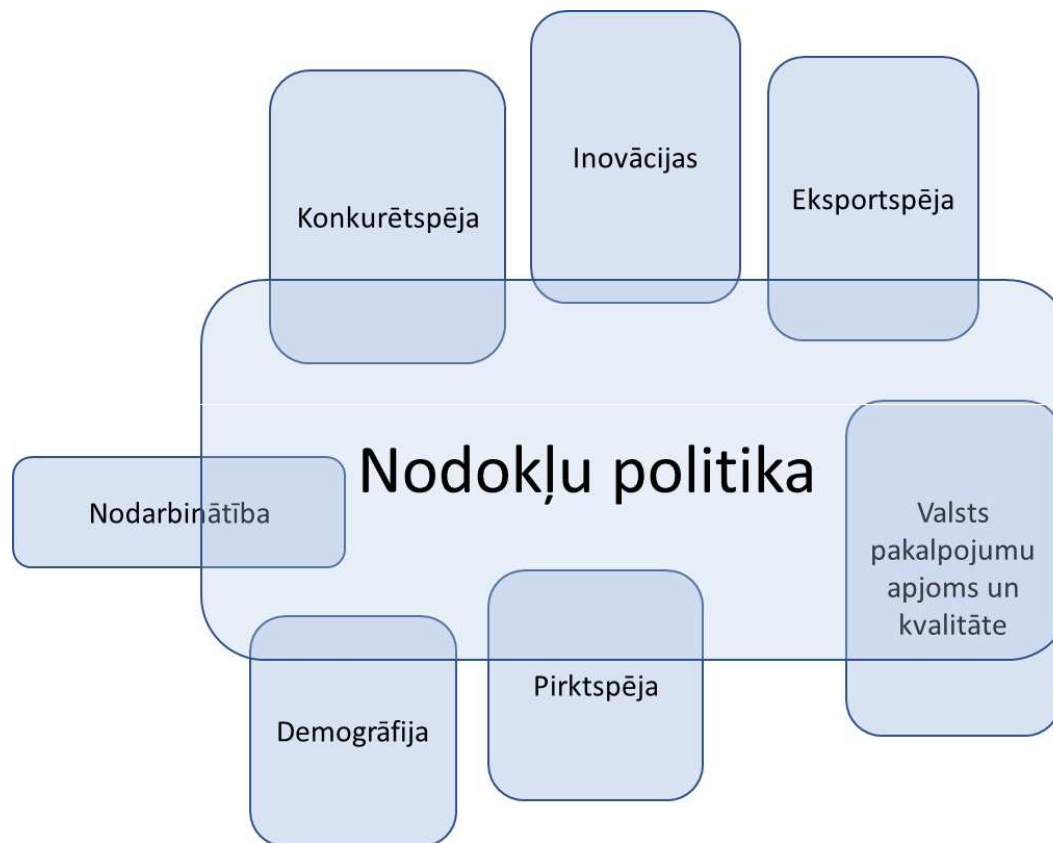
Nodokļu politikas pamatnostādnes

2017.gada 28.februāris

Nodokļu politikas loma

- Valsts nodokļu politika ir vienlaikus saistīta visiem nozīmīgiem valsts procesiem
- Valsts nodokļu politika būtiski ietekmē oficiālu nodarbinātību, uzņēmējdarbības vidi un struktūru, kā arī ir izšķirošā, nosakot valsts pakalpojumu apjomu un kvalitāti

Kādēļ vajadzīga nodokļu reforma?

NAP 2020: vidējā ikgadējā IKP
izaugsme vismaz 5% apjomā

Latvijā 2015. gadā Džini koeficients
bija 35,4% kas ir viens no
visaugstākajiem Eiropas Savienībā

Valdības rīcības plāns: samazināt
ienākumu nevienlīdzību strādājošiem

Valdības rīcības plāns: .2018.gadā
kopējais nodokļu apjoms tuvojās 30%
un 2020. gadā iekasēto nodokļu
apjoms sasniegs 1/3 no IKP

Valdības rīcības plāns: pieaug VID
darbības efektivitāte - viena iekasētā
euro izmaksas 2016.gadā ir 0,0157
euro, 2018.gadā - 0,0130 euro.

VID stratēģija: palielināt uzticamības
rādītāju

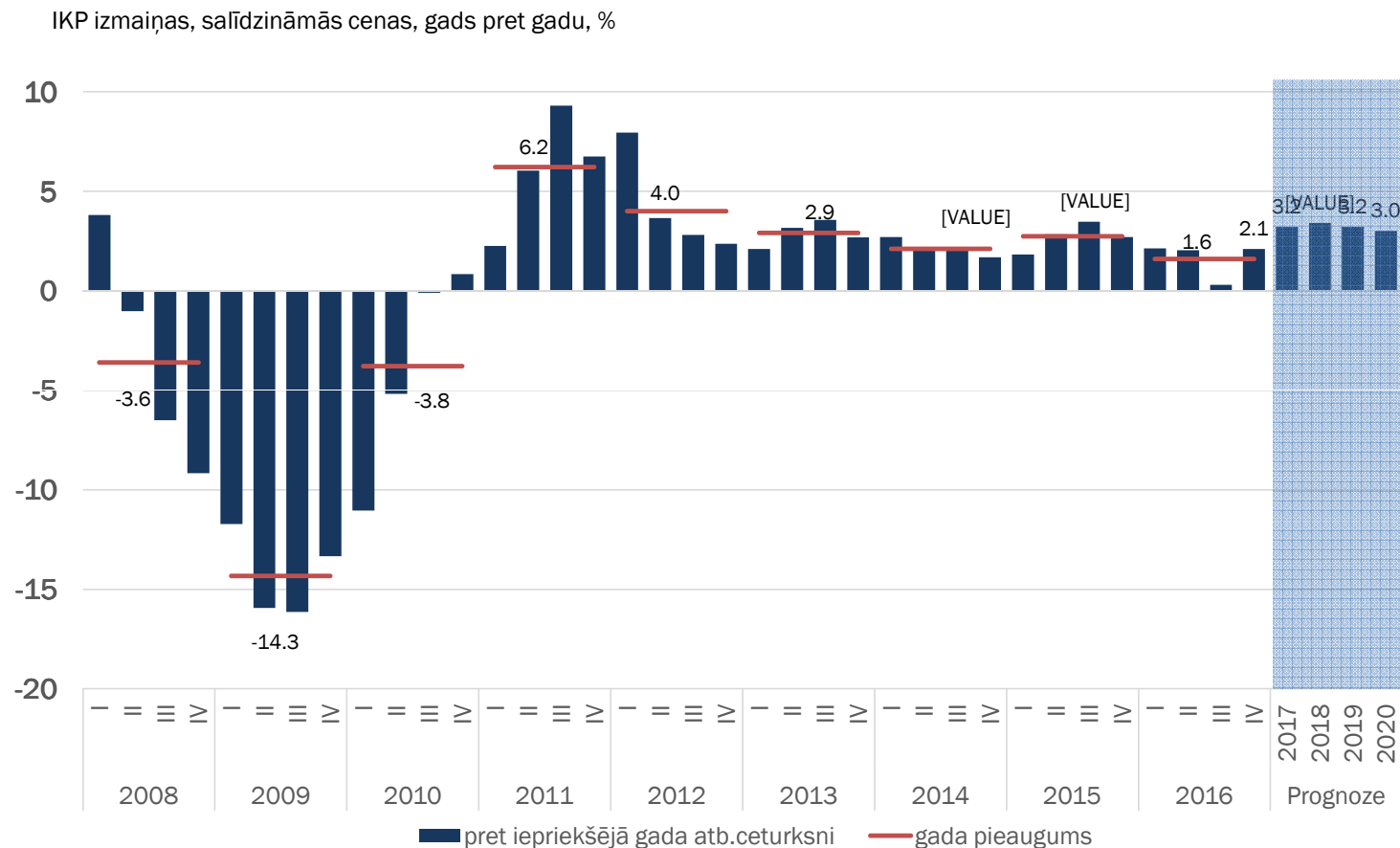
Valdības rīcības plāns: samazināt
nodokļu plaisu; samazināt ēnu
ekonomikas apjomu pret IKP: no
23,6% (2015) līdz 21% (2018)

Veselības nozares finansējums:
vienlaikus ar nozares reformām rast
papildu finansējumu nozarei
(ievērojamas atšķirības finansējuma
apjomā no citām ES valstīm)

Ekonomikas izaugsme: esošā situācija un prognoze

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

NAP 2020:
vidējā ikgadējā
IKP izaugsme
vismaz 5%
apjomā

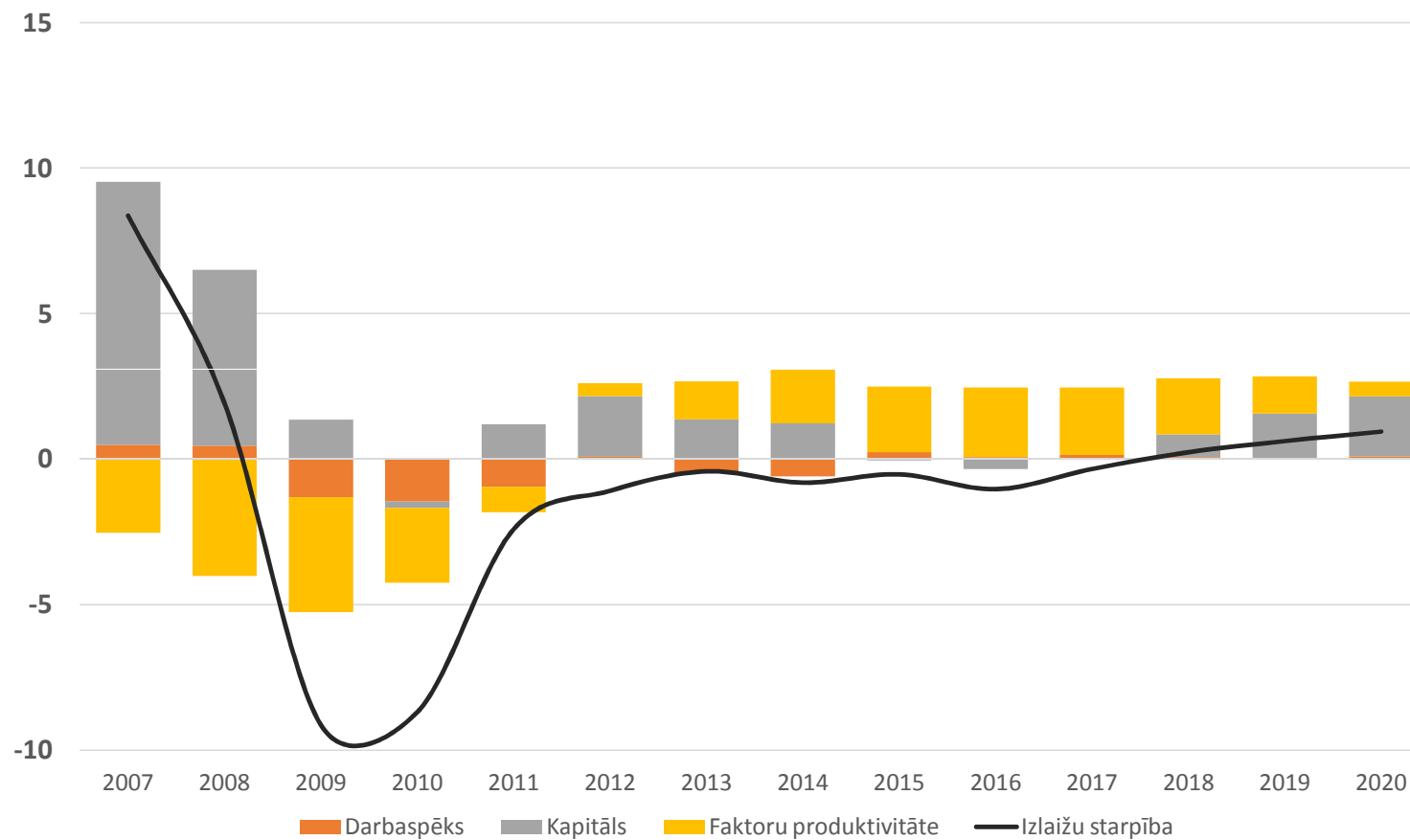
Bez straujākas
ekonomikas
izaugsmes
Eiropas līmeņa
labklājību
Latvija sasniegs
vien pēc 50
gadiem

Datu avots: CSP, FM

IKP potenciālā izaugsme pamatā balstīsies uz kapitāla un kopējās faktoru produktivitātes izaugsmi: ES fondu ietekme

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

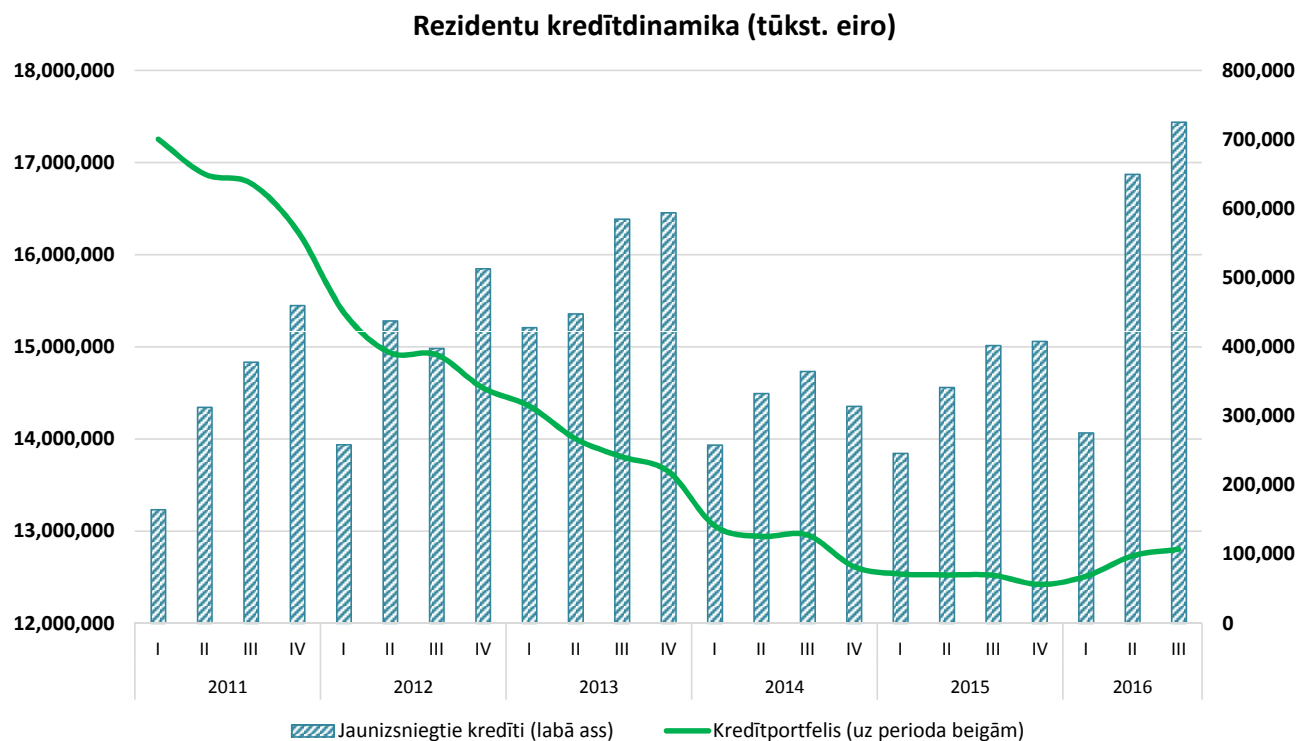

Kreditēšana: esošā situācija

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

No vairāk nekā 60 tūkstošiem Latvijas uzņēmumu tikai pusei finansiālā situācija ir stabila - mazo un vidējo uzņēmumu sektorā 26% kompāniju finansiālā situācija ir ļoti slikta, un nākamo 12 mēnešu laikā uzņēmumiem paredzamas lielas grūtības norēķināties par saņemtajiem pakalpojumiem (AS "Kredītinformācijas Birojs", 2016)

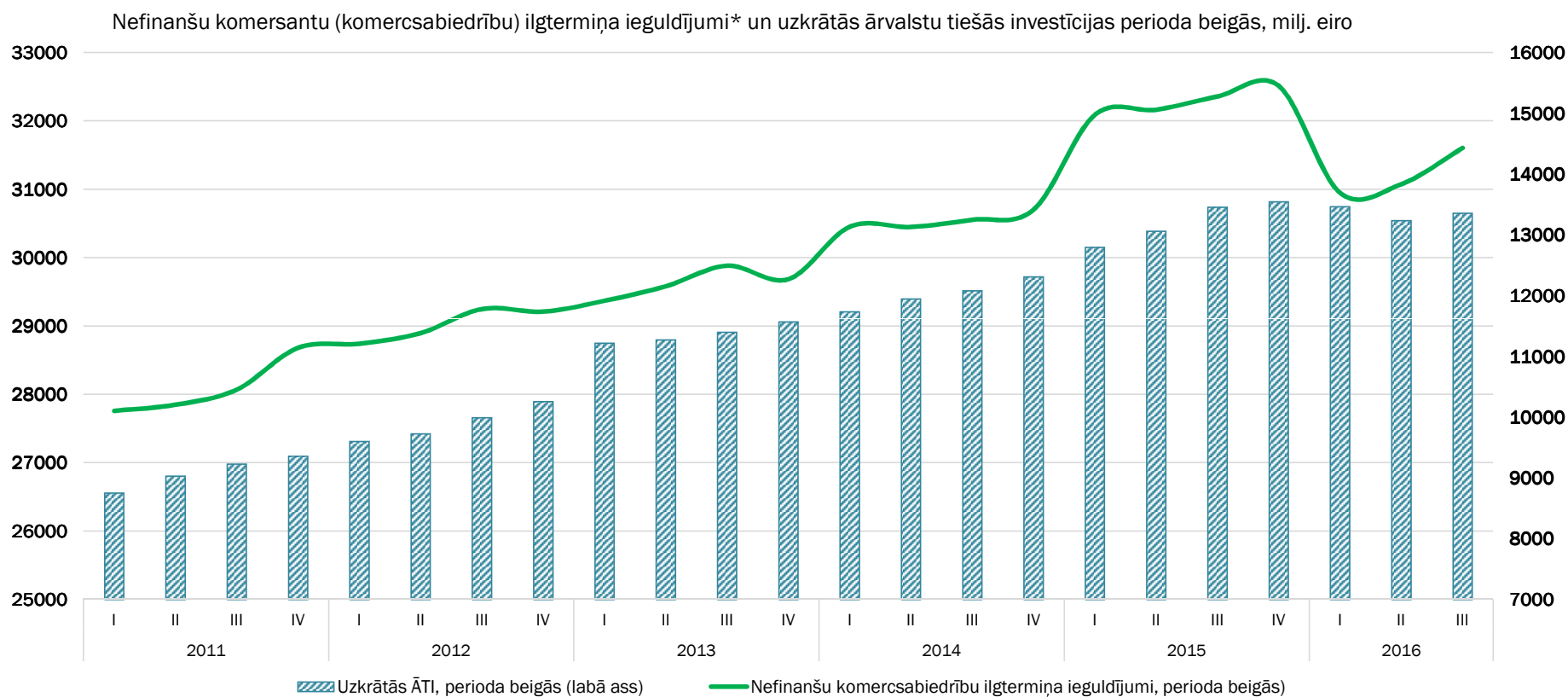

Datu avots: FKTK

2016.gada sākumā samazinās investīcijas uzņēmumu kapitālā un uzkrātās ĀTI

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

* - Nefinanšu komersantu (komercsabiedrību) ilgtermiņa ieguldījumi (tajā skaitā nemateriālie ieguldījumi, pamatlīdzekļi, ilgtermiņa finanšu ieguldījumi) atbilstoši uzņēmumu bilances aktīvu posteņiem, CSP apkopotie dati

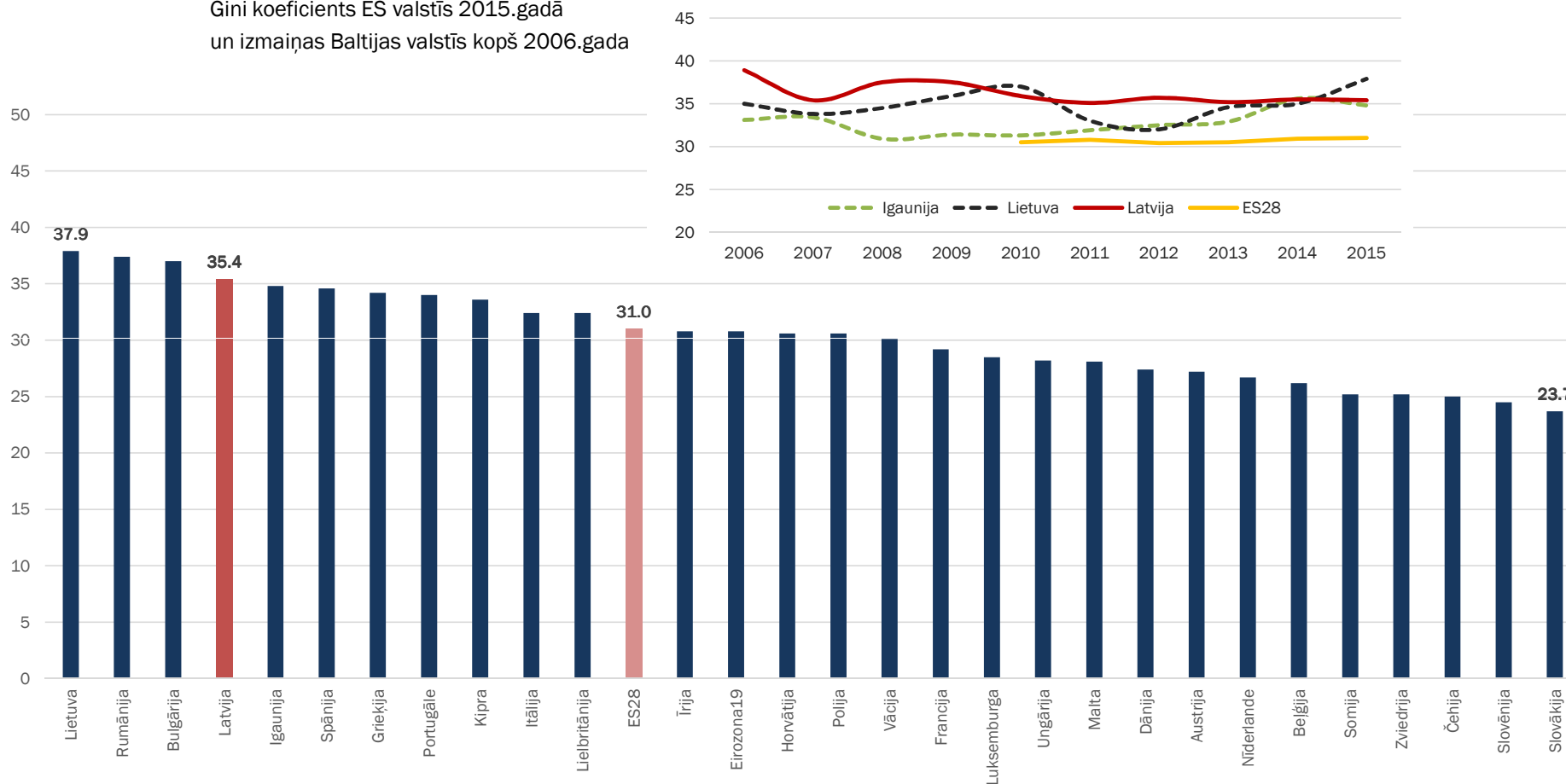
Datu avots: CSP, Latvijas Banka

Nevienlīdzība Latvijā viena no augstākajām Eiropas Savienībā

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

Gini koeficients ES valstīs 2015.gadā
un izmaiņas Baltijas valstīs kopš 2006.gada

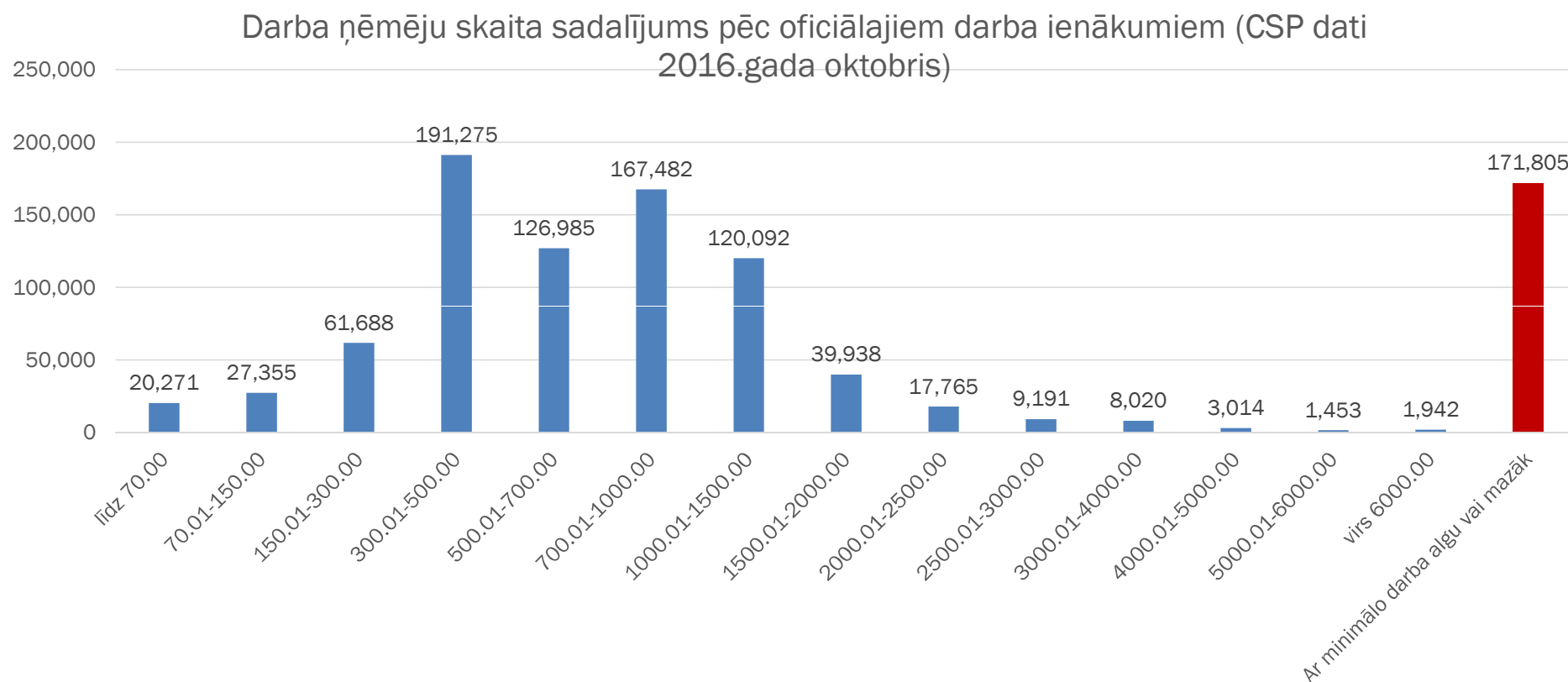

Datu avots: Eurostat

21,6% strādājošo tiek uzrādīti mēneša darba ienākumi vienādi vai zemāki par minimālo algu

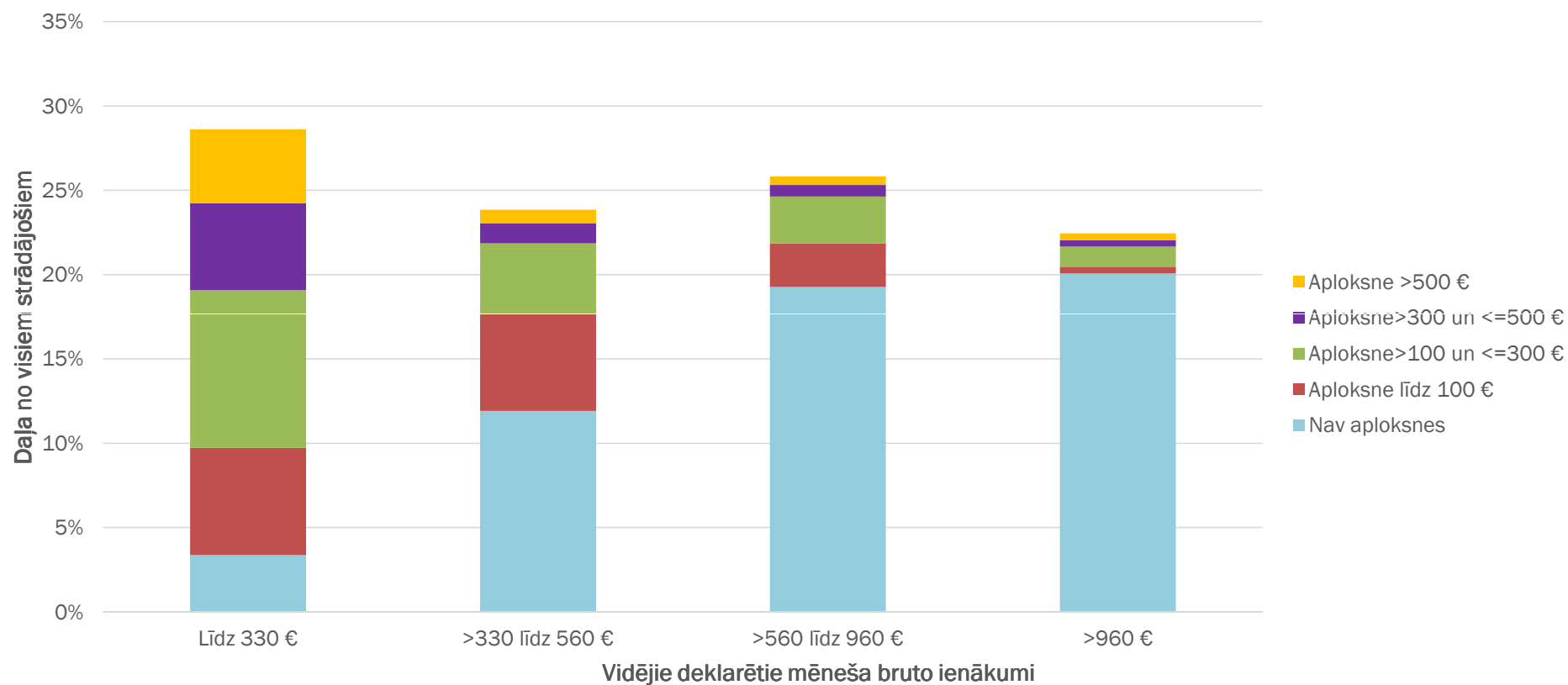

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

Aplokšņu algas daļa mēneša ienākumos (Dr.mat., prof. M.Hazana dati)

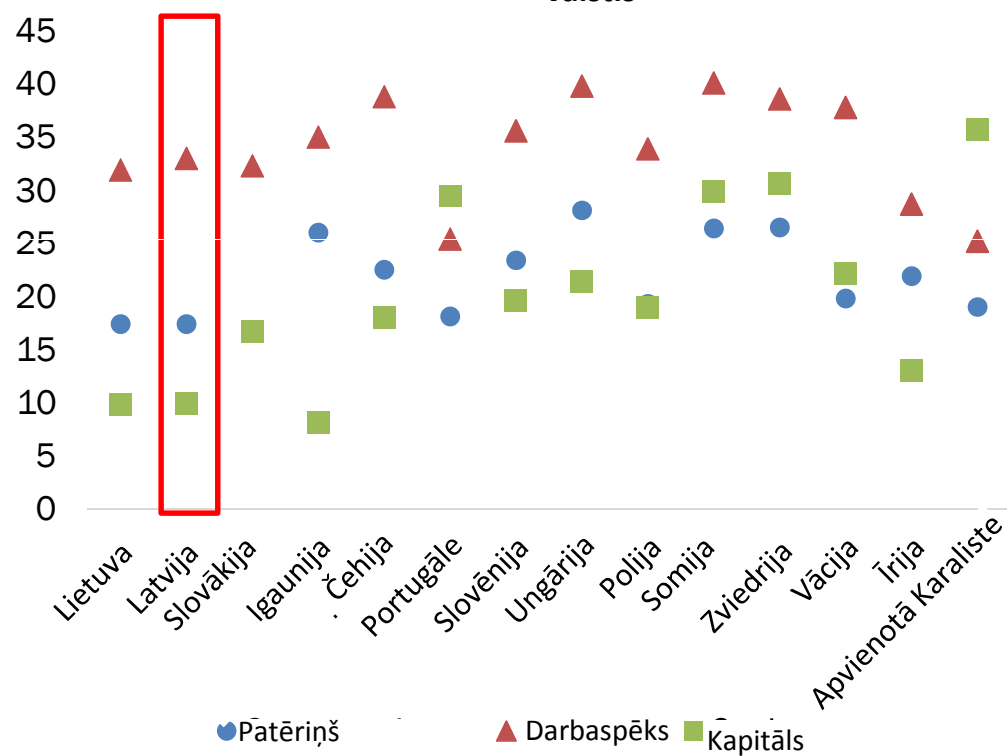

Latvijā darba spēka nodokļi ir salīdzinoši augsti, bet kapitāla nodokļi - zemāki

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

Kapitāla, darbaspēka un patēriņa faktiskās (netiešās) nodokļu likmes Latvijā un salīdzināmajās valstīs

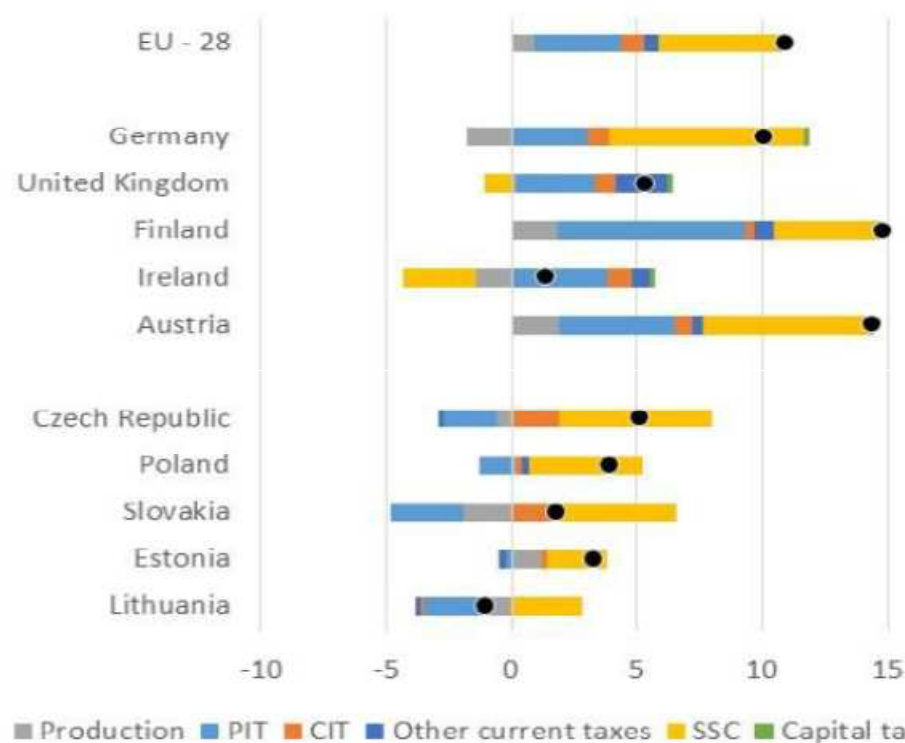

Avots: Eurostat (Pasaules Bankas pētījums)

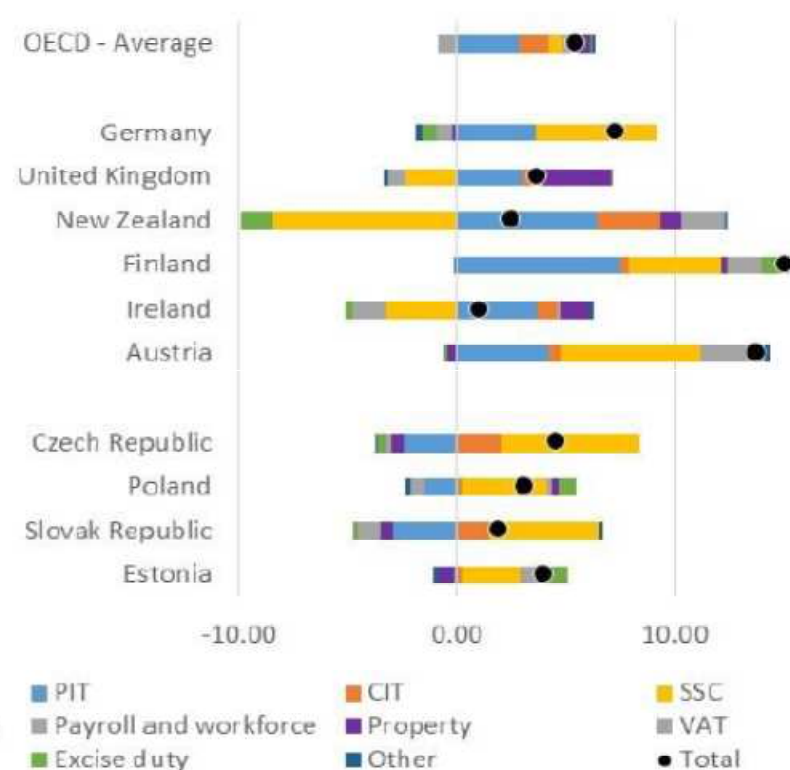
Latvijas, ES valstu un OECD valstu nodokļu ienākumu salīdzinājums pret IKP (2014.gads)

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

Avots: EUROSTAT.

Avots: OECD, VID.

Nodokļu politikas stratēģijas ietvars

Redzējums: Latvija realizē NAP 2020 paredzēto ekonomikas izrāvienu

Būtiski palielinās tādu uzņēmumu skaits un apgrozījumus, kuri vienlaikus ir ar:

- a) Fokusu uz eksportu
- b) Augstu produktivitāti
- c) Vidējo atalgojumā līmeni, kurš pārsniedz 1000 euro (neto)

Nodokļu ieņēmumi ir lielāki:

- a) Jo ir vairāk tādu maksātāju
- b) Esošie uzņēmēji audzē pelnītspēju un biznesa apjomu
- c) Pieaug godīgu nodokļu maksātāju motivācija

Pamatmērķi

- 1. Valsts konkurētspējas un eksportspējas paaugstināšana
- 2. Nevienlīdzības mazināšana
- 3. Nodokļu ieņēmumi 1/3 no IKP apmērā

Stratēģijas ietvars

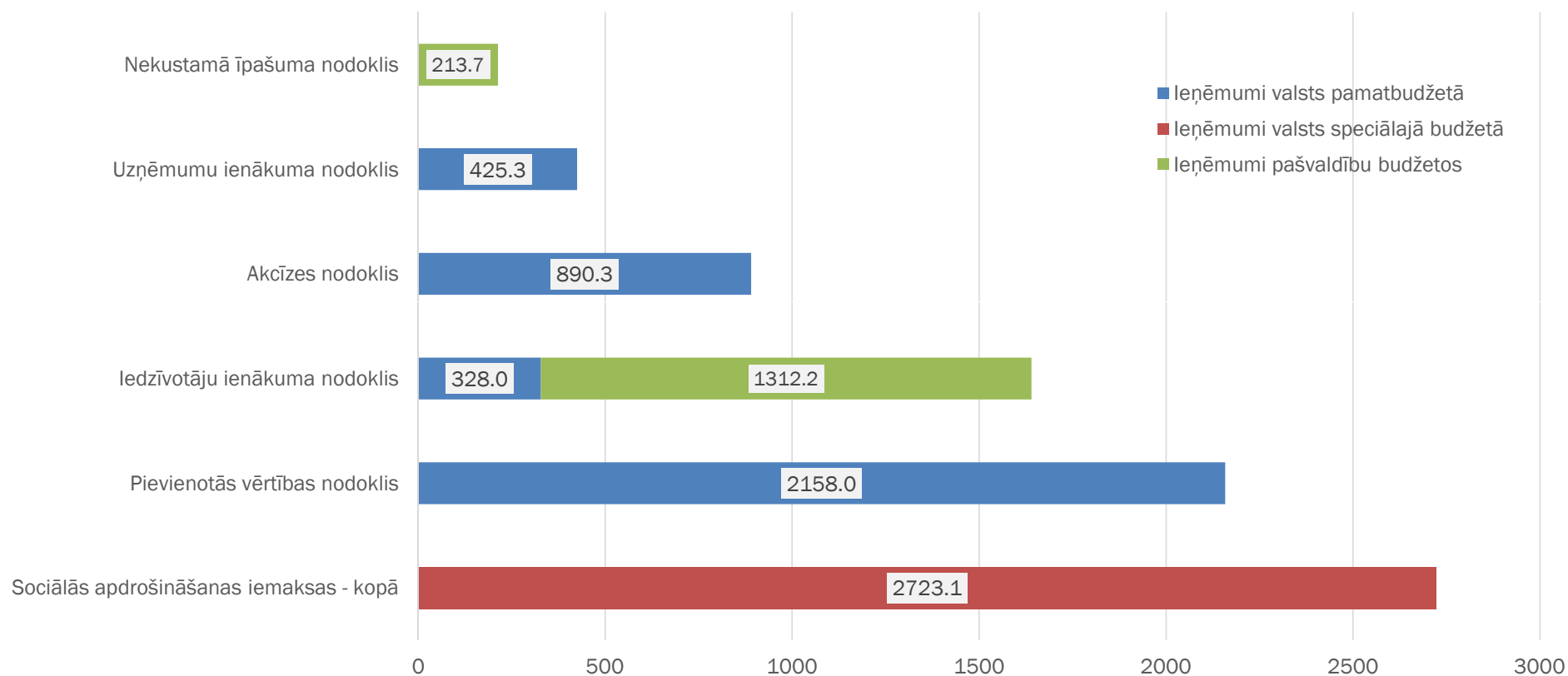
- 1. Nodokļu struktūras un likmju pārskatīšana
- 2. Nodokļu administrēšanas uzlabošana
- 3. Ēnu ekonomikas apkarošana

Principi

- 1. Prognozējamība un ilgtermiņa redzējums
- 2. Reģionālā konkurētspēja vismaz Baltijas reģionā
- 3. Nodokļu samaksas motivācijas uzlabošana
- 4. Līdzīgs nodokļu slogs līdzīgiem ieņēmumu veidiem
- 5. Kreditēšanas un kapitalizācijas uzlabošanās
- 6. Izmaksu samazināšana nodokļu administrēšanai

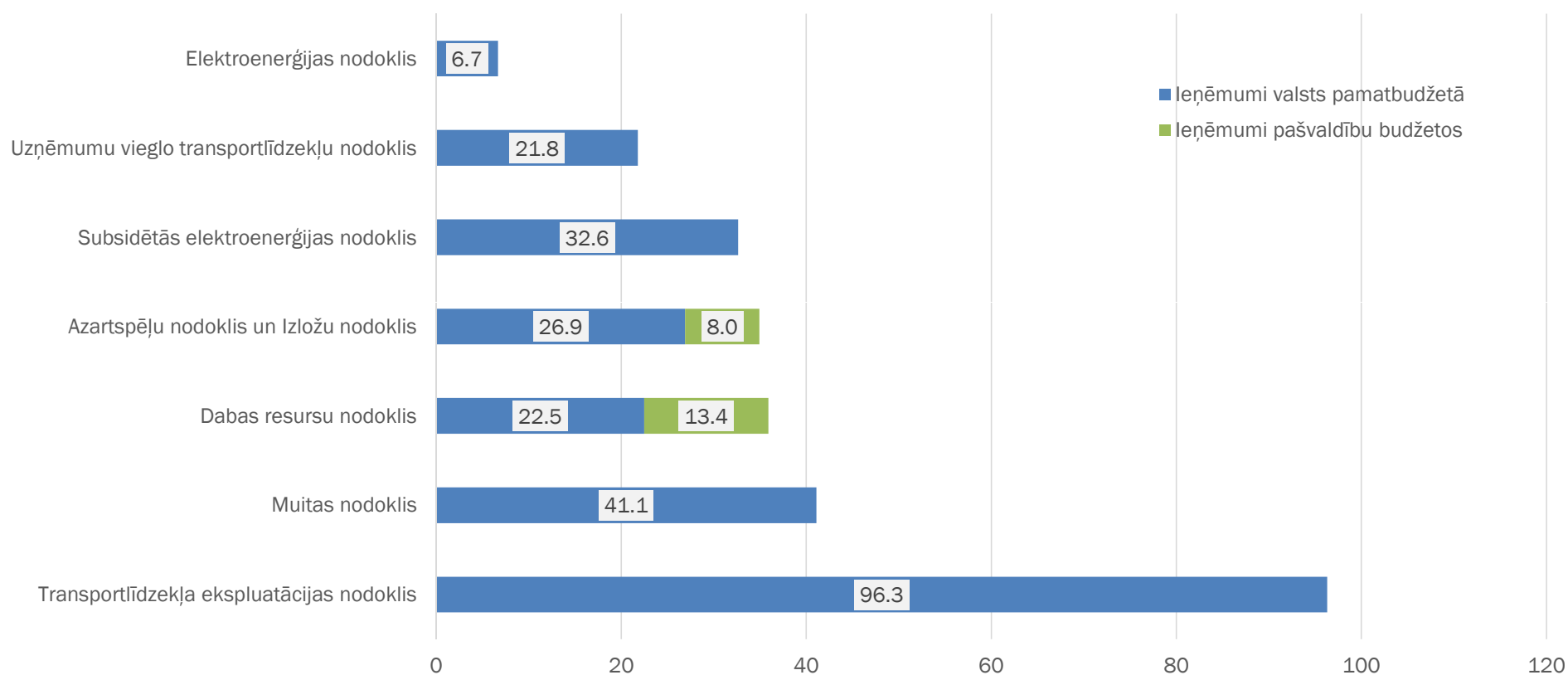

2017.gadā plānotie nodokļu ieņēmumi (virs 100 milj. eiro)

2017.gadā plānotie nodokļu ieņēmumi (zem 100 milj.eiro)

Saņemtie un analizētie priekšlikumi

LTRK un
LDDK

Latvijas
Banka

Pasaules
Banka

OECD

Domnīca
Certus

Priekšlikumu avoti

Darba spēka nodokļu slogs
ir liels, īpaši uz mazām
algām

Nepieciešama uzņēmumu
ienākumu nodokļa reforma:
atbrīvojumu pārskatīšana
(Pasaules Banka, OECD) vai
reinvestētas peļņas 0%
likmes ieviešana (pārējie)

Vienādot likmes
ienākumiem, par kuriem
tiek maksāts iedzīvotāju
ienākumu nodoklis un
uzņēmumu ienākumu
nodoklis (izņemot Certus)

Nepieciešams atrast
risinājumu veselības
finansējumam (atšķiras
risinājumi)

Vienojšie elementi

Darba spēka nodokļu bloks: ieteiktais scenārijs

IIN likme 20% ieņēmumiem
līdz 45 000 euro gadā; 23%
virs 45 000 euro gadā
(pārsniegumam)

Minimālās algas pieaugums
līdz 430 euro

Diferencētais neapliekamais
minimums no 0 līdz 300 euro
(0 neapliekamais minimums
pie atalgojuma virs 1350
euro, 300 – pie minimālās
algas)

Solidaritātes nodoklis tiek
atcelts, paredzēti papildu
sociālā nodokļa maksājumi

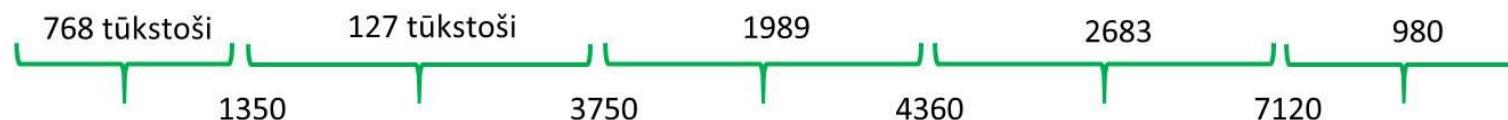
Sociālais nodoklis
atalgojumam līdz 52 400 euro
gadā – parastajā režīmā; no
52 400 līdz 85 400 euro –
netiek piešķirti īstermiņa
pabalsti; virs 85 400 euro
gadā – nav jāmaksā

1% no sociālajām iemaksām
tiek novirzīts veselības
finansējumam

Darba spēka nodokļu reforma (kopsavilkums)

Strādājošo skaits ar
ieņēmumiem >0
2014.gadā (VID dati)

Mēnešalgu līmeņu
«robežstabi»

300

Neapliekamais
minimums

0

Par katru
apgādājamo

175

IIN

20%

par ienākuma daļu virs 3750 nodoklis 23%

VSAOI

Esošā likme, kuras ietvaros 1 procentpunktu novirza veselībai

Virs šī
ienākuma
VSAOI
netiek
maksāts

Samaksātais nodoklis ietelmē visus apdrošināšanas veidus

Ietelmē tikai pensiju

Solidaritātes nodoklis

Atcelts

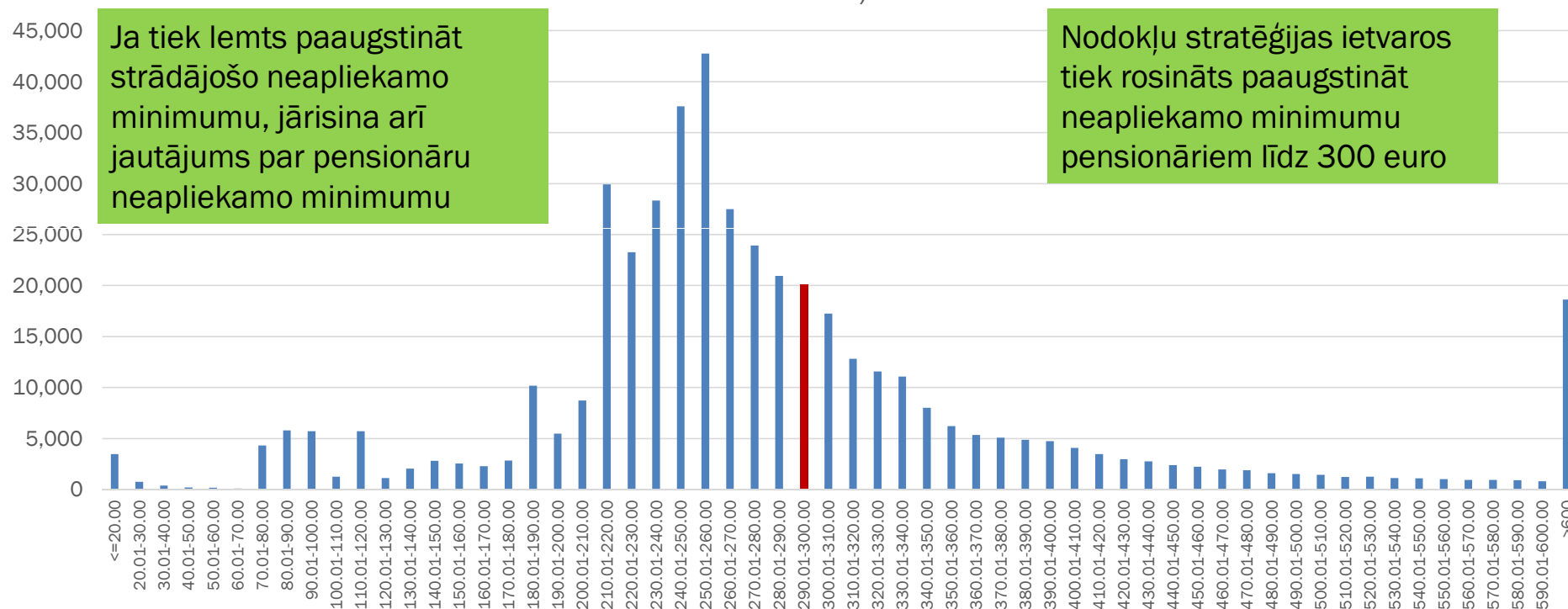
Minimālā alga

Palielināta uz 430 Eiro

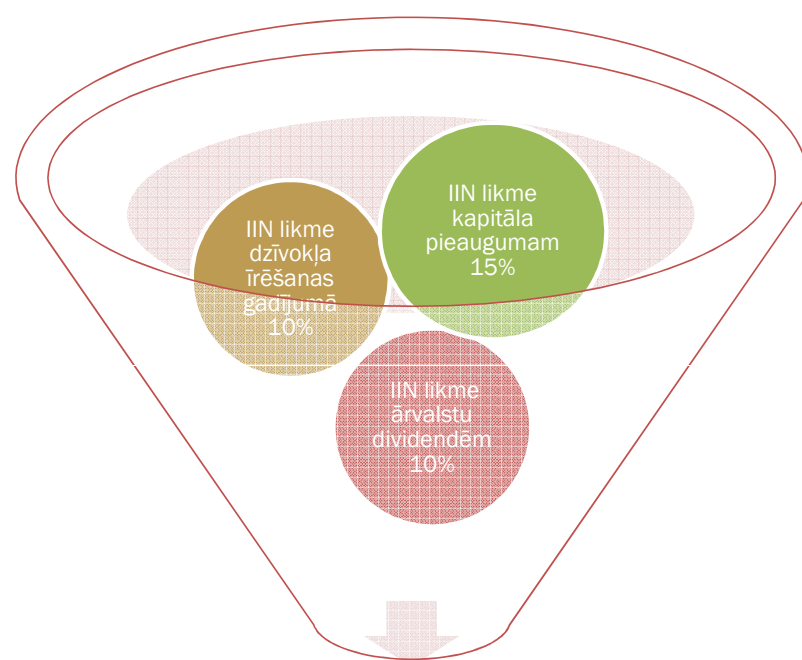
**Vecuma pensiju vidējais apmērs 2016.gada septembrī bija 296 eiro,
96% pensionāru tās nepārsniedza 600 eiro.**

Vecuma pensiju sadalījums pēc piešķirtā apmēra (ar piemaksu) (VSAA dati uz
09.2016)

Uzņēmumu ienākumu nodokļa reformas komponentes

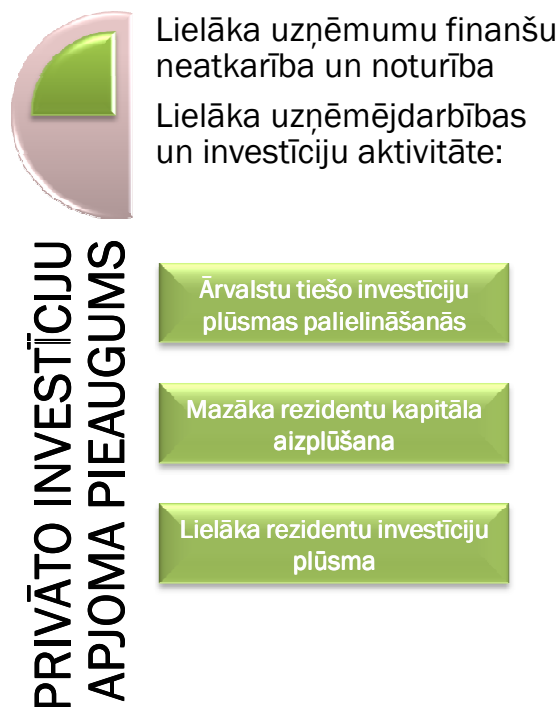
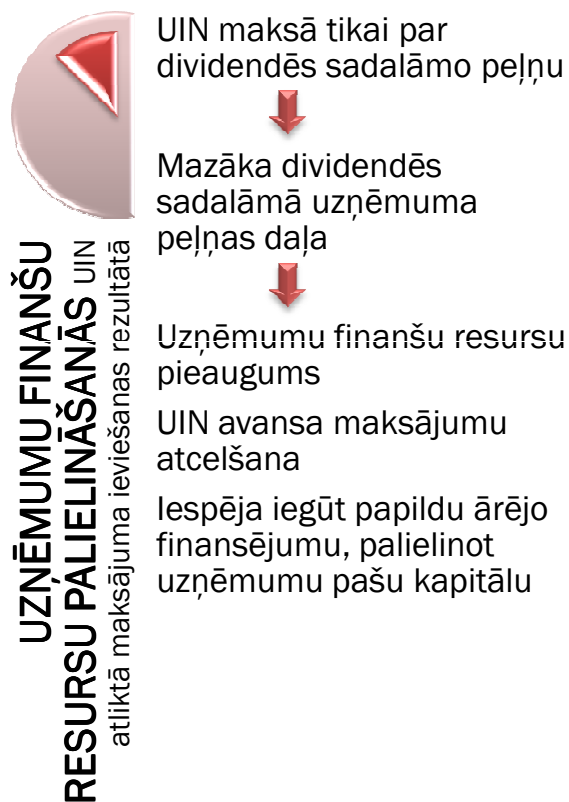

Iedzīvotāju ienākumu nodokļa likme 20%
(gadījumā, ja bija noteikta 23% likme, tā paliek spēkā; 25% kopējā likme autoratlīdzībām un pašnodarbinātiem)

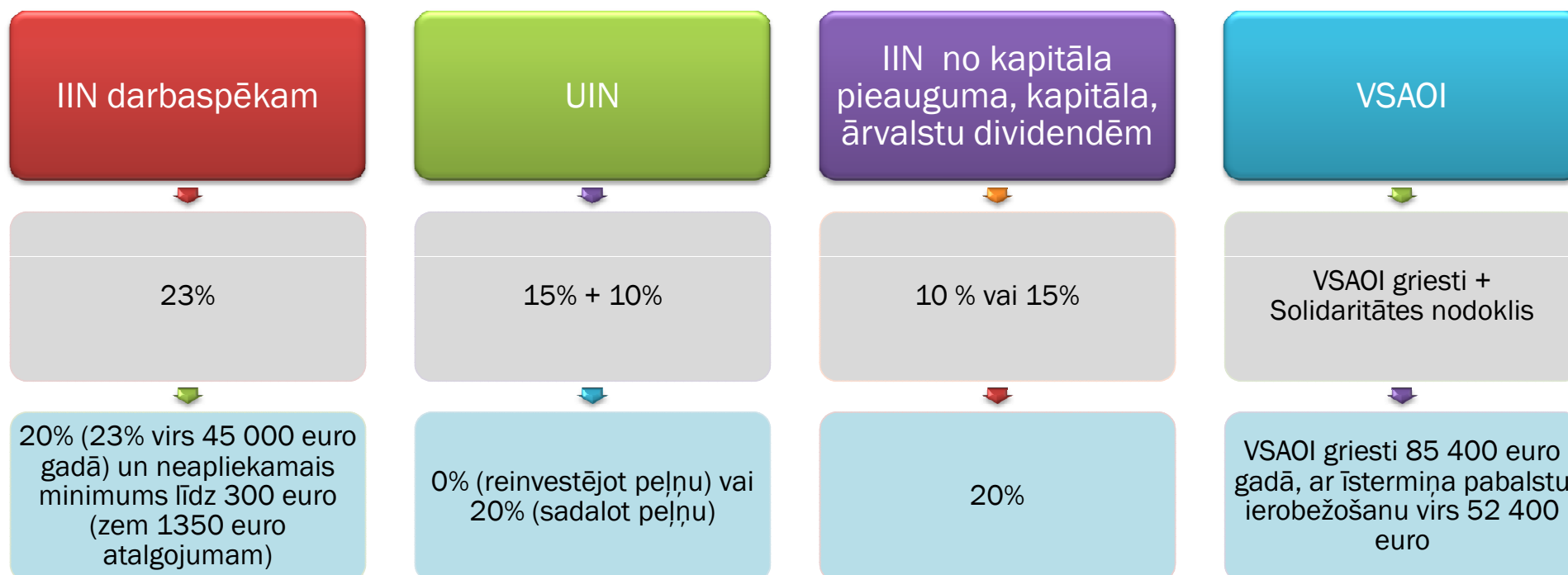

UIN ATLIKTĀ MAKSĀJUMA IEVIEŠANAS EFEKTS

Kompleksais risinājums

Izmaiņas citos nodokļos: nodokļu sloga pārvešana uz patēriņu

- Auto tirdzniecība
- Būvmateriāli
- Sadzīves tehnika
- Metāla izstrādājumi
- Transporta nozare

Pievienotās vērtības
nodoklis: standartlikmes
saglabāšana 21%,
«reversās» maksāšanas
kārtības ieviešana, PVN
sliekšņa samazināšana

Pievienotās vērtības
nodoklis: atkārtota
diskusija par
atbrīvojumiem, bet jāņem
vērā iepriekšējo gadu
rezultāti

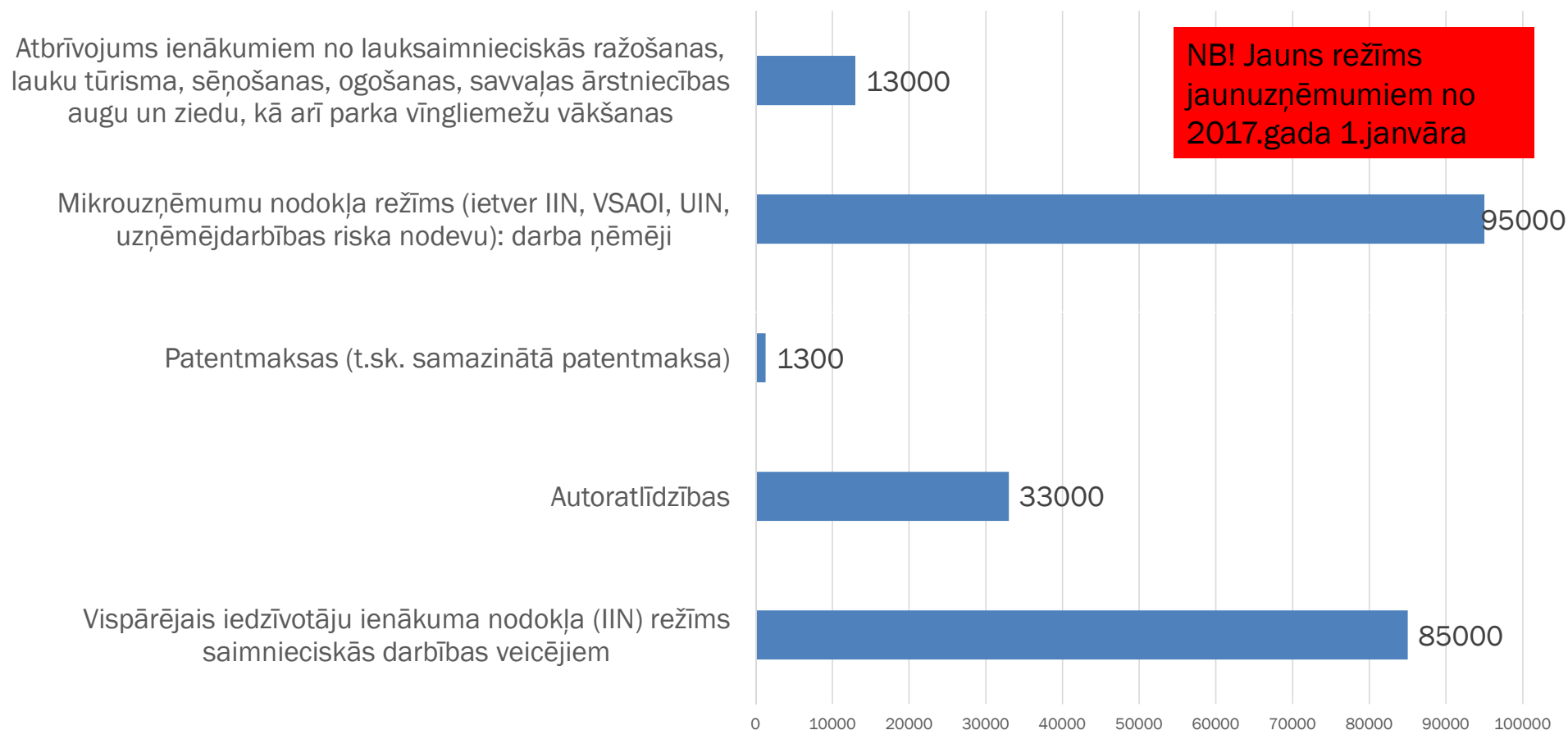
Pakāpenisks akcīzes
nodokļa pieaugums,
saskaņojot ar nozares
organizācijām un vērtējot
attīstību Lietuvā un
Igaunijā

Izsvērts azartspēļu un
izložu nodokļa pieaugums

Nekustāmā īpašuma
nodokļa regulējums:
lielākais uzsvars uz
kadastrālās vērtēšanas
sistēmas sakārtošanu

«Mazo» nodokļu režīmu maksātāju skaits 2016.gadā

NB! Jauns režīms
jaunuzņēmumiem no
2017.gada 1.janvāra

Mazie uzņēmēji

Reformas mikrouzņēmumu nodokļa režīmā

- Pēc 2016.gada nogalē veiktajiem grozījumiem nav racionāli atkārtoti atvērt jautājumu par šo režīmu
- Pieļaujamā apgrozījuma samazināšana līdz 40 000 euro gadā (pašreiz 100 000): vienādot ar PVN reģistrācijas sliekšni
- MUN dividendēm tiek piemērota 20% IIN likme
- VID labāka kontrole

Papildu pasākumi mazo jeb «dzīvesstila» uzņēmēju atbalstam

- Patentu maksas režīma uzlabošana: likmju vienādošana (tagad no 43 līdz 100 euro ar sadalījumu pa reģioniem un profesijām)
- Patenta maksas samaksas un administrēšanas vienkāršošana
- Darījuma konts visiem, kuri maksā apgrozījuma nodokli

Autoratlīdzības

- 20% IIN, bet 5% papildu ir jāmaksā sociālajā budžetā (pensijas apdrošināšanai)
- Šobrīd IIN likme ir 23%, ir noteikti lieli atskaitīšanas sliekšņi, sociālo iemaksu maksājumi no visiem 33000 maksātājiem ir tikai 6000 euro gadā (IIN virs 13 milj. euro).

Citi «mazie» nodokļu režīmi

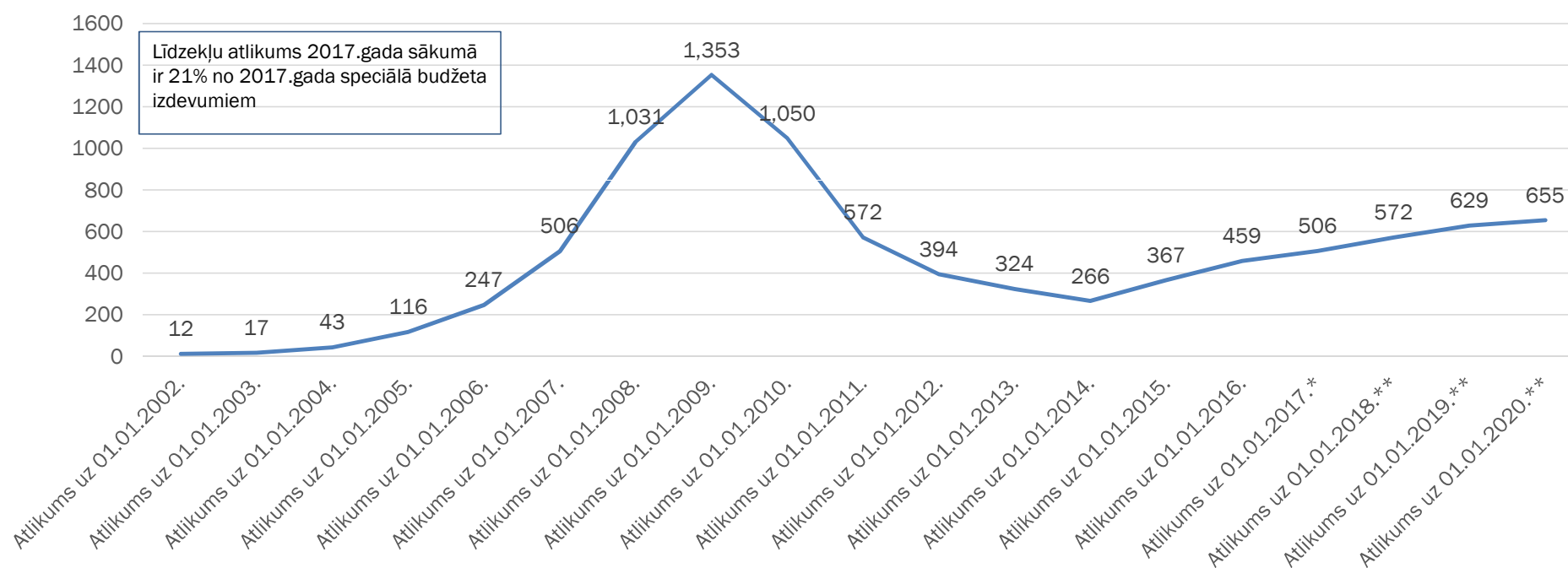
- Pašnodarbinātie: +2% likme (kopā 25%): lai pielīdzinātu autoratlīdzībām, kur ir līdzīga aprēķina kārtība

Valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta naudas līdzekļu atlikumu pieauguma temps samazinās, 2020.gadā tie ir plānoti 48% no pirmskrīzes apjoma

Uzkrājums pirms nodokļu reformas

Valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta naudas līdzekļu atlikumi

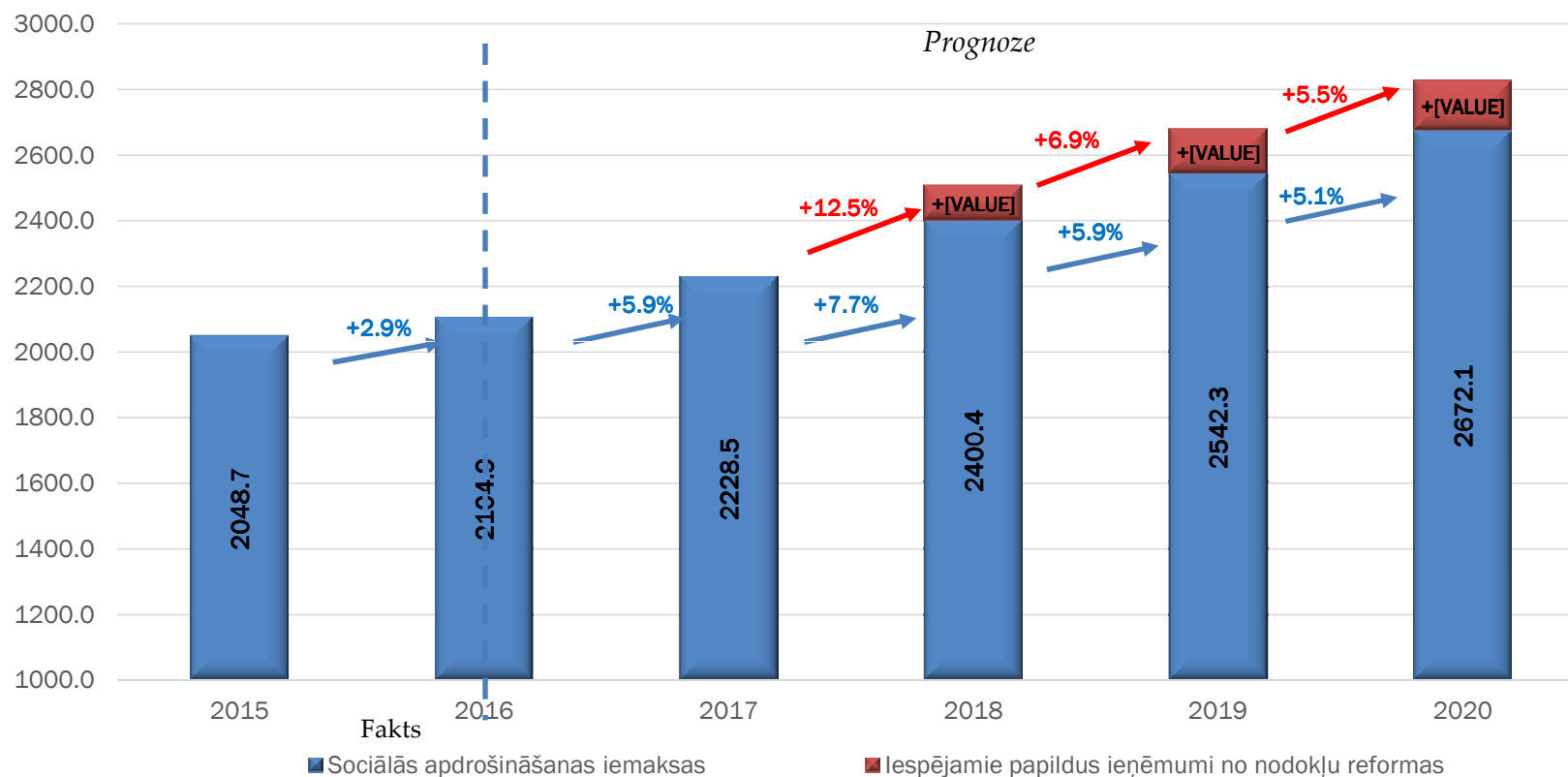

Sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā*, milj. euro

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

Ierosinātās izmaiņas solidaritātes nodoklī, autoratlīdzību regulējumā, minimālās algas pieaugums nodrošina papildu ieņēmumus sociālajā budžetā

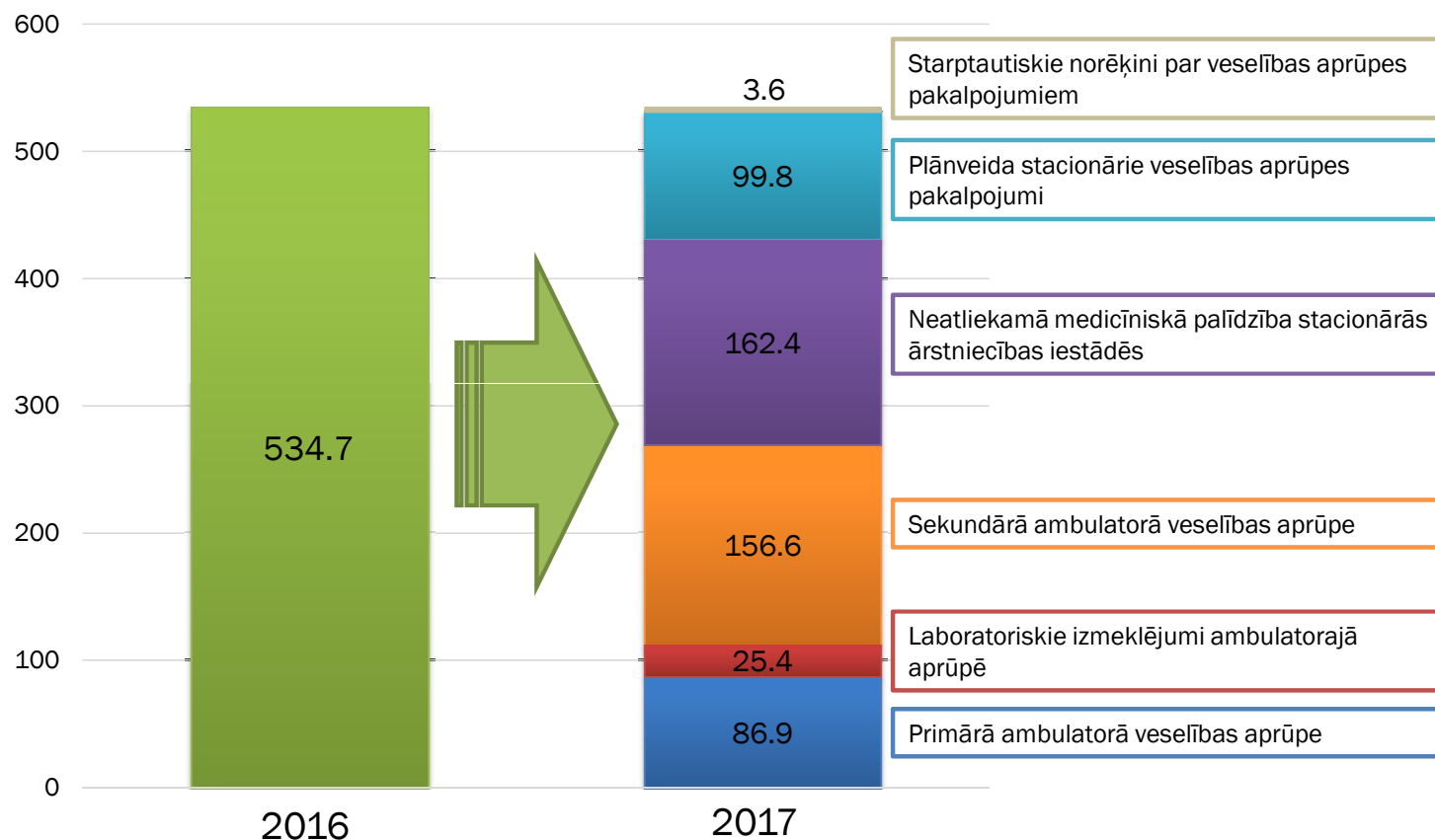

*neskaitot iemaksas otrajā pensiju līmenī

Izmaiņas VM programmu struktūrā turpmāk nodrošinās izdevumu izsekojamību un caurskatāmību

Diskutējams
jautājums
par slimības
pabalstu
izmaksu
plānošanu
veselības
budžetā

Finansējuma piesaiste veselības nozarei

Ārpus nodokļu politikas ietvara risināmie jautājumi

Veselības ministrijas «mājas darbs»: precīzi jāieziņē sasniedzamie rezultāti papildu līdzekļu piešķiršanas rezultātā

Veselības nozarei ir piešķirta atkāpe (valsts budžeta deficīts), kas jāpamato, lai tā saglabātos arī nākamajā gadā
Iespējamā budžeta atkāpe 2018.gadā ir 0,4% no IKP un 0,5% no IKP 2019.gadā

Nodokļu politikas ietvarā risināmie jautājumi

Sociālās apdrošināšanas maksājumu sasaiste ar veselības nozares finansējumu: 1% ieziņēšana no sociālajām iemaksām

Sociālā nodokļa maksātāju identifikācija, saņemot veselības pakalpojumus

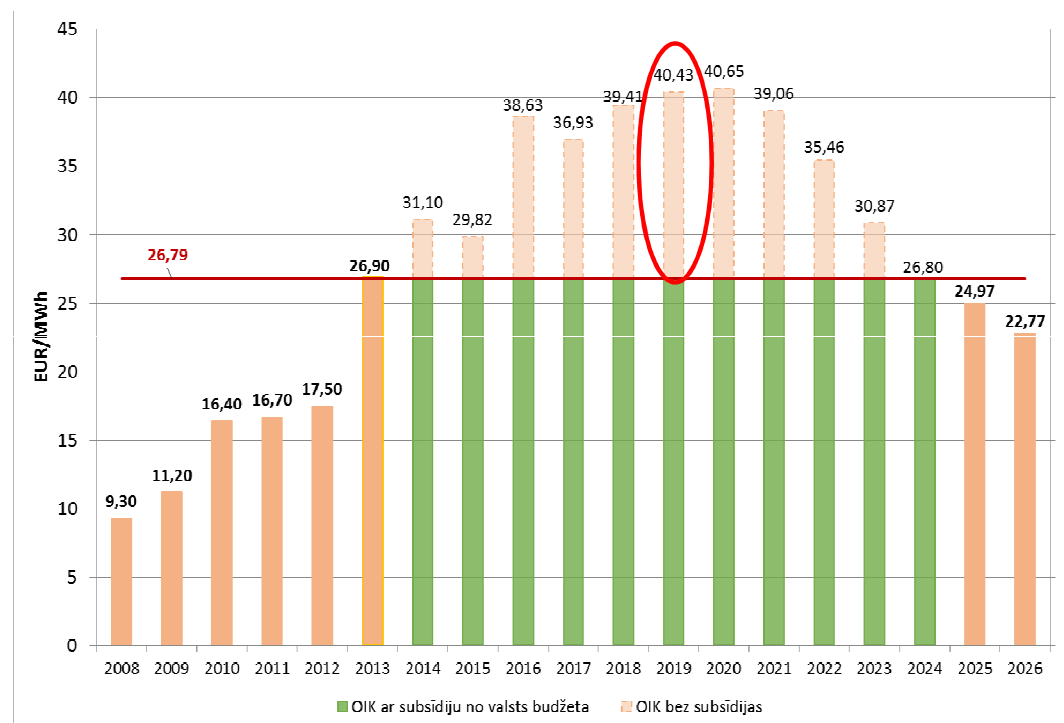
Veselības nodokļa likmes Lietuvā un Igaunijā 2017.gadā.

	KOPĀ, no tā:	9,0%
Lietuvā	- darba devējs	3,0%
	- darba ņēmējs	6,0%
Igaunijā	Darba devējs	13%

Uzņēmējdarbību ietekmējošie faktori

- Nodokļu politikas diskusijās vairākkārt minēts, ka obligātā iepirkumu komponente pēc būtības ir pielīdzināma nodoklim
- Jāturpina OIK samazināšanas pasākumi: jāpanāk iepriekšējo atbalsta programmu saskaņošana EK, t.sk. lieliem enerģijas lietotājiem

EM dati, 2016.gada septembris

Nodokļu administrēšana un ēnu ekonomikas apkarošana

Nodokļu administrēšana: galvenie pasākumi

1. Vienotais konts un uzkrājuma princips.
2. «Darījuma konta» ieviešana mazai uzņēmējdarbībai.
3. VID pakalpojumu pieejamība un kvalitāte – administrēšanas pakalpojumu kopums, kas vērsts uz klientu vērstu sadarbību.
4. Padziļinātas sadarbības programmas reforma.
5. Grāmatvedības prasību pārskatīšana atkarībā no apgrozījuma, statusa, darbības veida.
6. IIN attaisnoto izdevumu administrēšanas optimizācija.

Ēnu ekonomikas apkarošanas pamatvirzieni izriet no Ēnu ekonomikas apkarošanas plāna:

-īpašs virziens ir PVN «reversās» samaksas ieviešana būvniecībā (visos segmentos), transporta (auto tirdzniecības) nozarē, elektronikas tirdzniecībā un citās «problemātiskās» nozarēs (papildu nodokļu ieņēmumi ~80 milj. EUR);

-minimālo algu noteikšana nozaru profesijām;

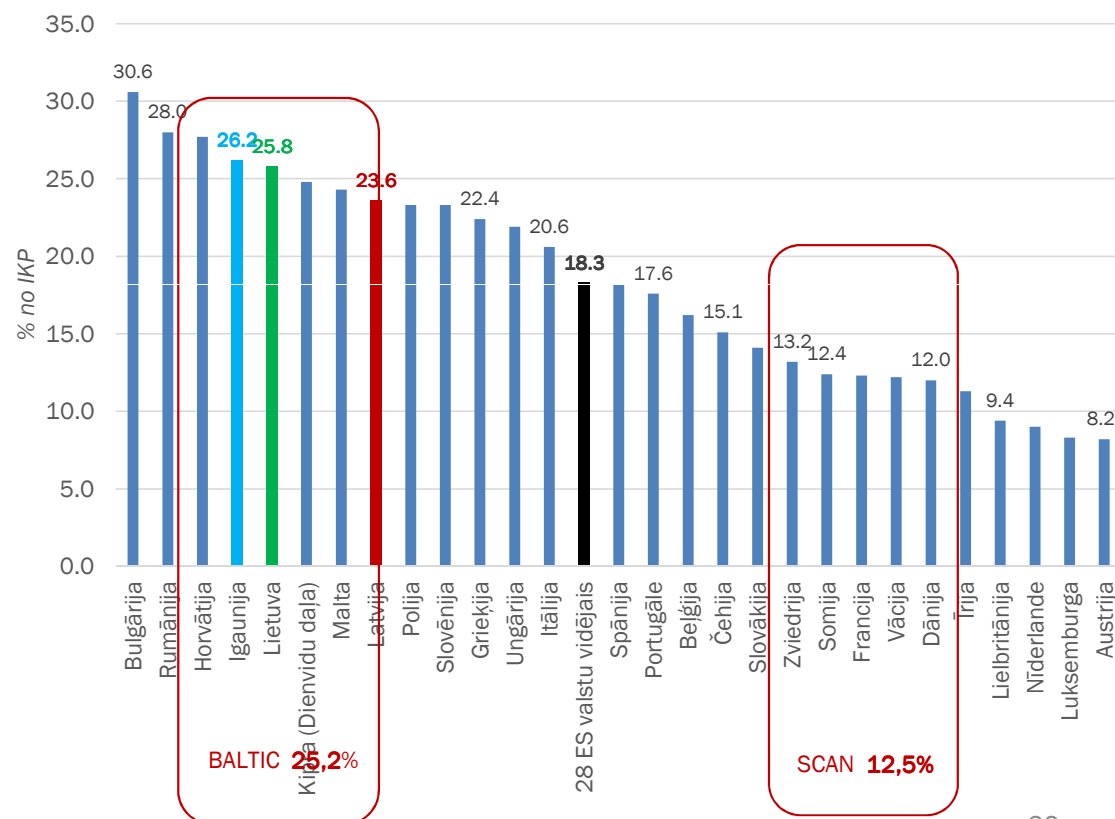
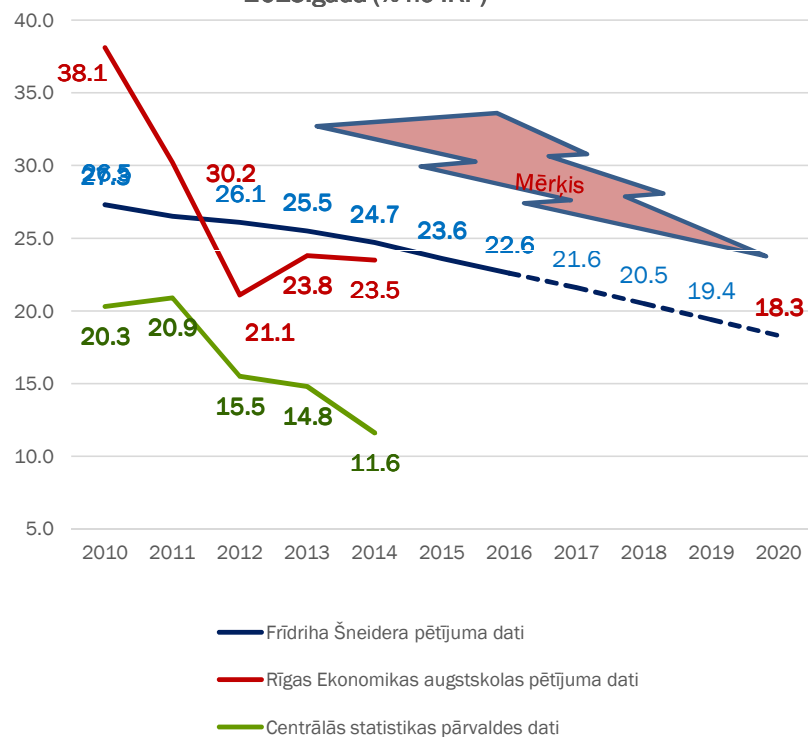
-tiešsaistes tirdzniecības darījumu reģistrs u.c.

ĒNU EKONOMIKA. MĒRĶIS – 18,3% NO IKP (2020)

Ēnu ekonomikas īpatsvars Latvijā un ES (pēc ekon. prof.F. Šneidera pieejas)

Aplēse par ēnu ekonomikas apjomu Latvijā 2010. -
2015.gadā (% no IKP)

Rezultāti

Nodokļu sistēma visos aspektos ir konkurētspējīga reģionālā līmenī

Nodokļu sistēma nodrošina motivāciju uzsākt uzņēmējdarbību, investēt uzņēmuma attīstībā, piesaistīt investorus, maksāt nodokļus

Nodokļu sistēma ir tāda, lai uzņēmējam nodokļu nomaksa un valstij kontroles darbību veikšana būtu maksimāli vienkārša un ar mazākām izmaksām

Nodokļu sistēma veicina iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti un vēlmi atgriezties darba tirgū

Apstiprinātā nodokļu sistēma ir prognozējama vismaz līdz 2020.gadam

Baltijas valstu darbaspēka izmaksas ietekmējošie rādītāji un UIN

	Latvija 2017	Latvijas nodokļu reformu scenārijs	Lietuva 2017	Igaunija 2017
Minimālā darba alga, EUR/mēnesī	380	430	380	470
IIN likme	23%	20% 23% (pārsnieguma daļai virs 45 000 euro gadā)	15%	20%
UIN likme	15%	20% (sadalītai peļņai)	15%	20/80 ¹
VSAOI likme %, tai skaitā:	34.09	34.09	40.20 ²	37.4
Darba devēja	23.59	23.59	31.00	33.8 ³
Darba ņēmēja	10.5	10.5	9.0	3.6
VSAOI «griesti», euro gada ienākumi	52 400	85 400 (no 52 400 – 85 400 netiek piešķirti īstermiņa pabalsti)	nav	nav
Nodokļu plaša ⁴ (strādājošajam, kas saņem 67% no vidējās darba algas, bez apgādībā esošām personām)	41.9%	36.2%	39.2%	38.0%

¹ Igaunijā 20/80 no dividenžu vai citas peļņas sadalītās neto summas² Lietuvai VSAOI likme kopā ar veselības apdrošināšanas likmi: 3% darba devējam un 6% darba ņēmējam. **Papildus** darba devējs maksā VSAOI par nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām maksā atkarībā no grupas: par I grupu – 0,18%; par II grupu – 0,37%; par III grupu – 0,9% un par IV grupu – 1,7%. **Lietuvā** no 2017.g. **papildus garantijas fonda sociālā iemaksa 0.5% - 0.2%** ilgtermiņa darba pabalstiem.³ Igaunijā darba devēja maksājumi **pensijām (20%)** sadalās: **16% 1.līmenim + 4% 2. pensiju līmenim.**⁴ 2015.gads EUROSTAT dati (Latvijas nodokļu reformas scenārijs - FM aprēķins)

IIN atvieglojumi Baltijas valstīs pēc spēkā esošās likumdošanas, euro par mēnesi

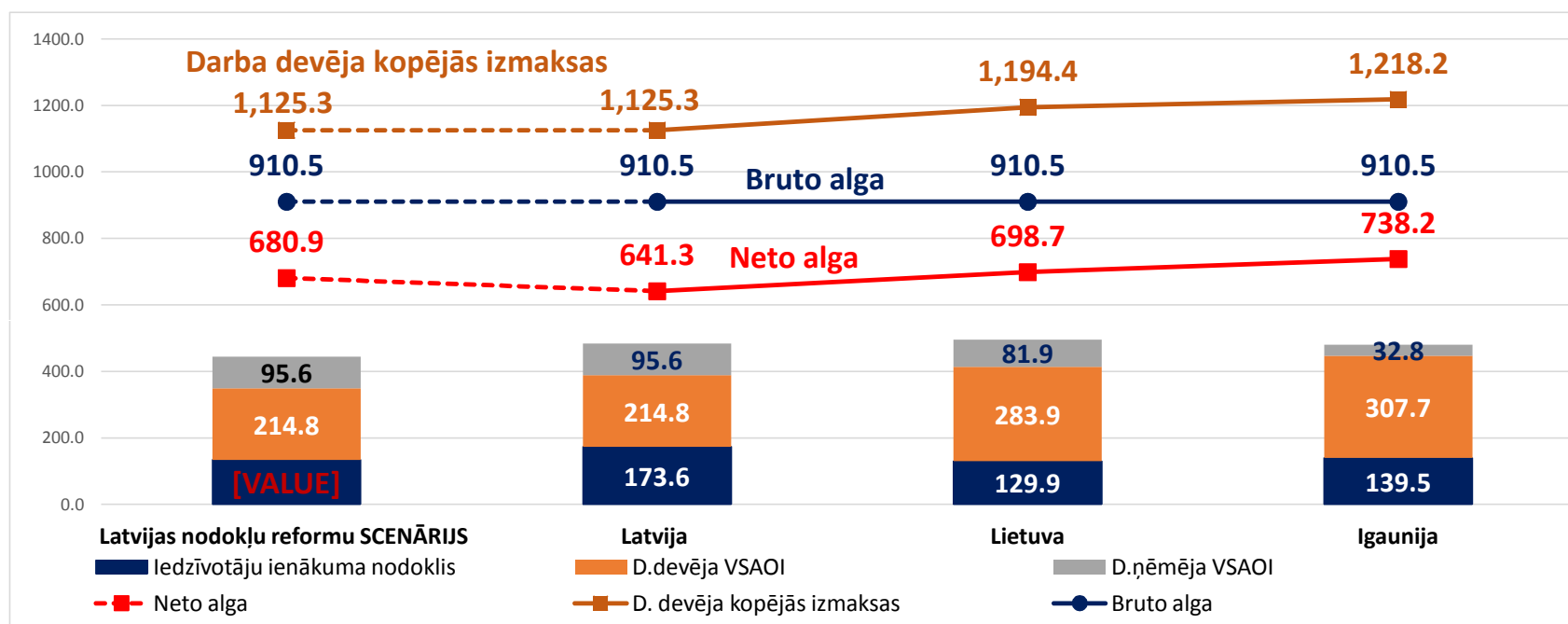
	Lietuva	Igaunija		Latvija				
	2017	2017	2018	2017	2018	2019	2020	Nodokļu reformas scenārijs
Neapliekamais minimums (NM)*	0 - 310	180	0 - 500	60 - 115	40 - 130	20 - 145	0 - 160	0-300
Diferencēts maksimālais NM	310		500	115	130	145	160	300
Minimālās algas sliekšnis (piemēro max NM)	380		1200	400	420	440	460	440
Maksimālās algas sliekšnis (piemēro min NM)	1000		2100	1100	1200	1350	1500	1350
Atvieglojums par apgādībā esošām personām (2017) **	200	154		175				175

*2017.gadā Latvijā un Lietuvā tiek piemērots diferencēts neapliekamais minimums, 2018.gadā Igaunijā plānots ieviest diferencēto NM, palielināt NM līdz 500 euro mēnesī, kas attiecas uz ienākumiem no 500 līdz 1200. No 1200 euro NM sāks pakāpeniski samazināties, sasniedzot 0, ja ienākumi pārsniedz 2100 euro mēnesī

** Igaunijā atvieglojums no otrā bērna

Darba algas struktūra Baltijas valstīs 2017. gadā * un Latvijas nodokļu reformas scenārijs, euro mēnesī

* Lietuvā tiek piemērots diferencēts NM. Latvijā 2017.gadā visiem tiek piemērots vienāds NM, nākamajā gadā saņemot atmaksu pēc diferencētā NM aprēķina Igaunijā atvieglojumi par apgādājamajiem netiek piemēroti darba algai, Lietuvā sociālais nodoklis netiek atskaitīts IIN aprēķina vajadzībām

Salīdzinājums veikts vidējai prognozētajai darba algai Latvijā 2017.gadā - 910,5 euro mēnesī

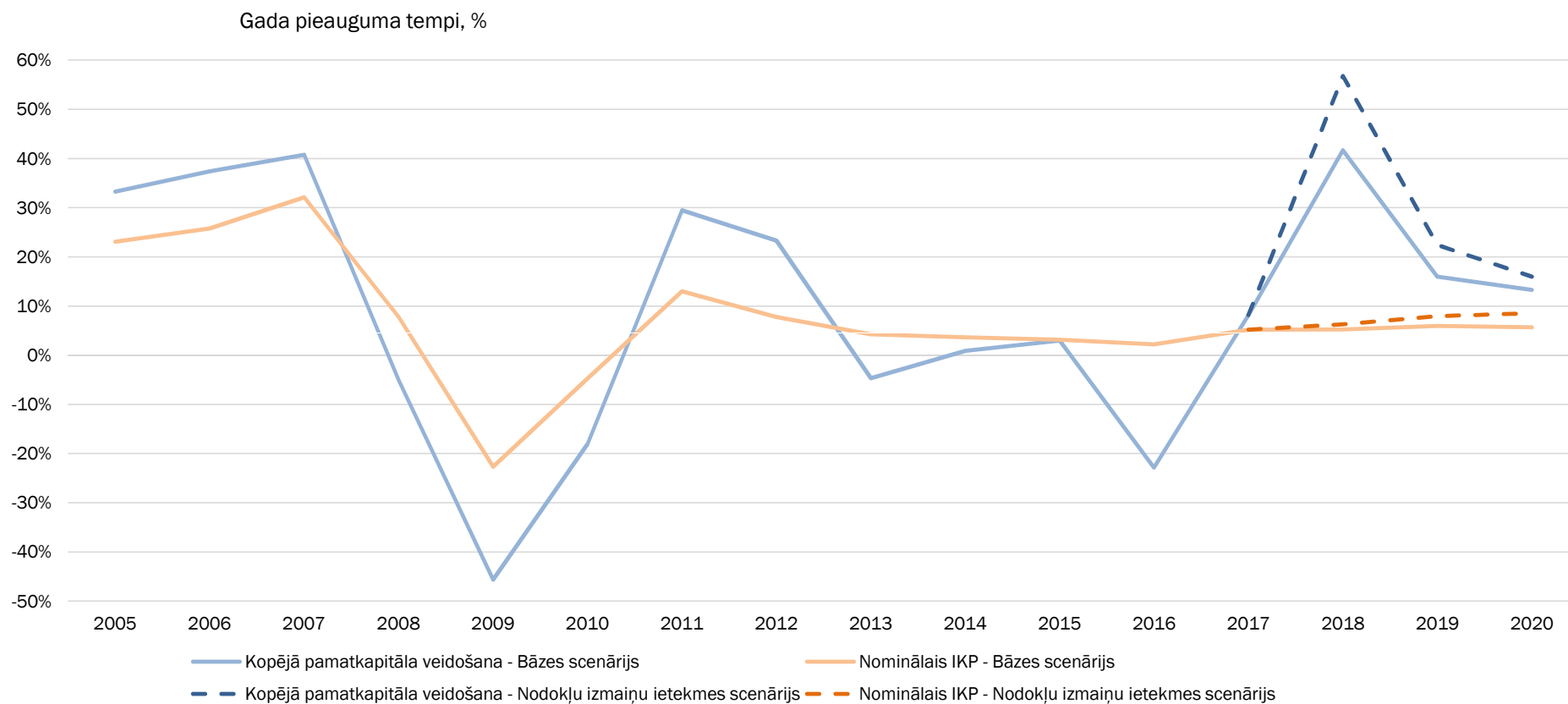
Ieguvumi dažādu algu apmēru saņēmējiem

Strādājošais	Neto darba alga (kas paliek «uz rokas»), euro mēnesī		Starpība, euro mēnesī
	2017.gads	Nodokļu reforma	
Bez apgādībā esošām personām			
- saņem minimālo darba algu (2017.gadā – 380 euro mēnesī; pēc reformas – 430 euro mēnesī)	288,7	367,9	+79,2
- saņem 700 euro mēnesī	503,4	544,1	+40,6
- saņem 1 000 euro mēnesī	704,8	739,1	+34,3
- saņem 1 500 euro mēnesī	1 047,5	1 074,0	+26,5
Ar 2 bērniem			
- saņem minimālo darba algu	353,1	384,9	+31,7
- saņem 700 euro mēnesī	583,9	614,1	+30,1
- saņem 1 000 euro mēnesī	785,3	809,1	+23,8
- saņem 1 500 euro mēnesī	1 128,0	1 144,0	+16,0

Nodokļu reforma
pozitīvi ietekmēs
Džini koeficientu
strādājošiem

Investīciju pieaugums pozitīvi ietekmēs ekonomisko izaugsmi

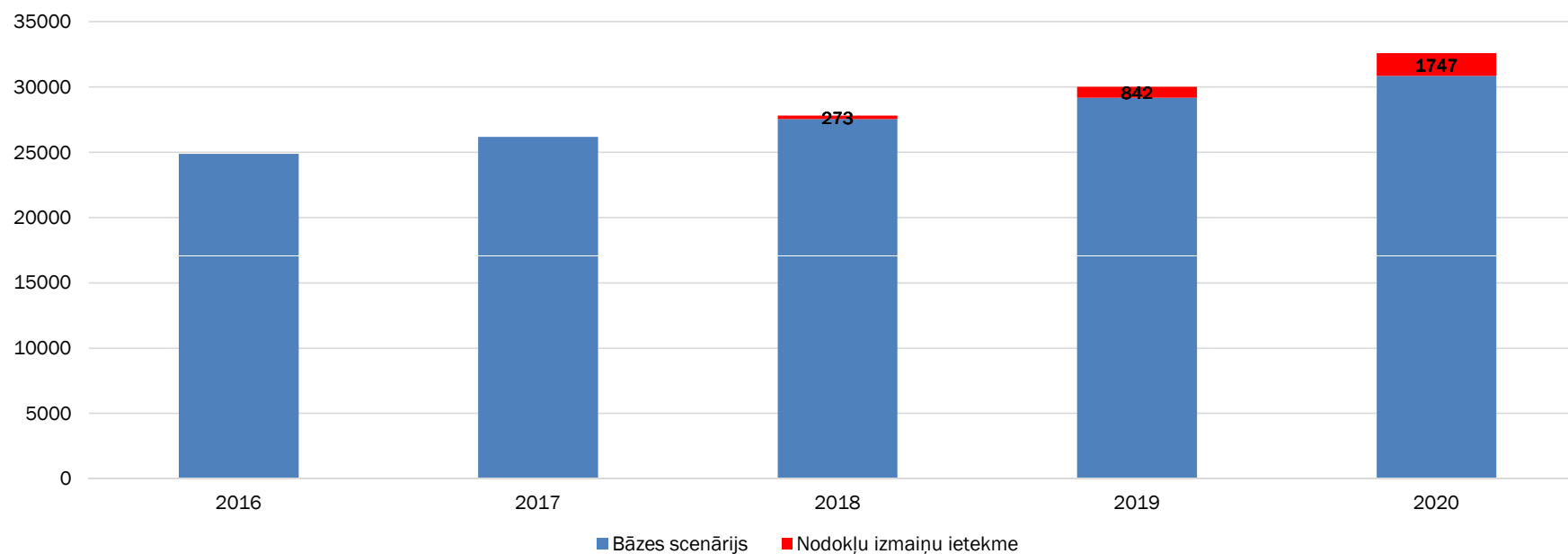
Datu avots: CSP, FM aprēķini

Pozitīva ietekme no nodokļu izmaiņām sagaidāma vidējā termiņā

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

IKP faktiskajās cenas, milj. eiro

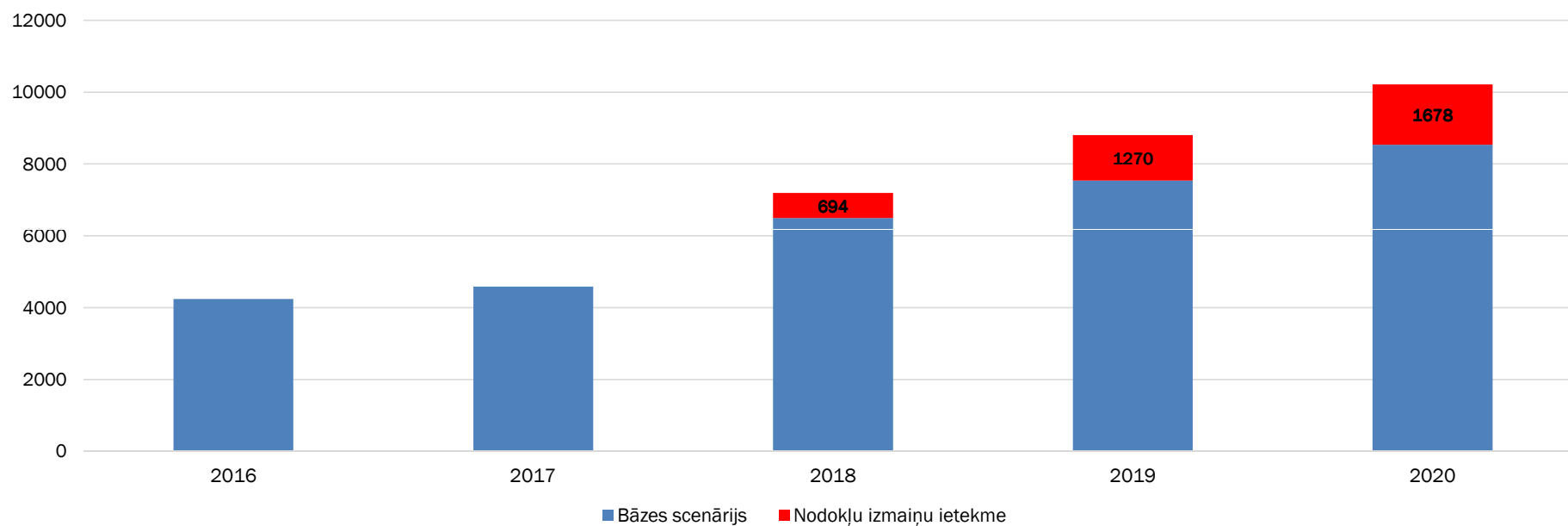
Datu avots: CSP, FM aprēķini

UIN izmaiņas kopā ar kreditēšanas pieaugumu veicinās investīciju aktivitāti

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

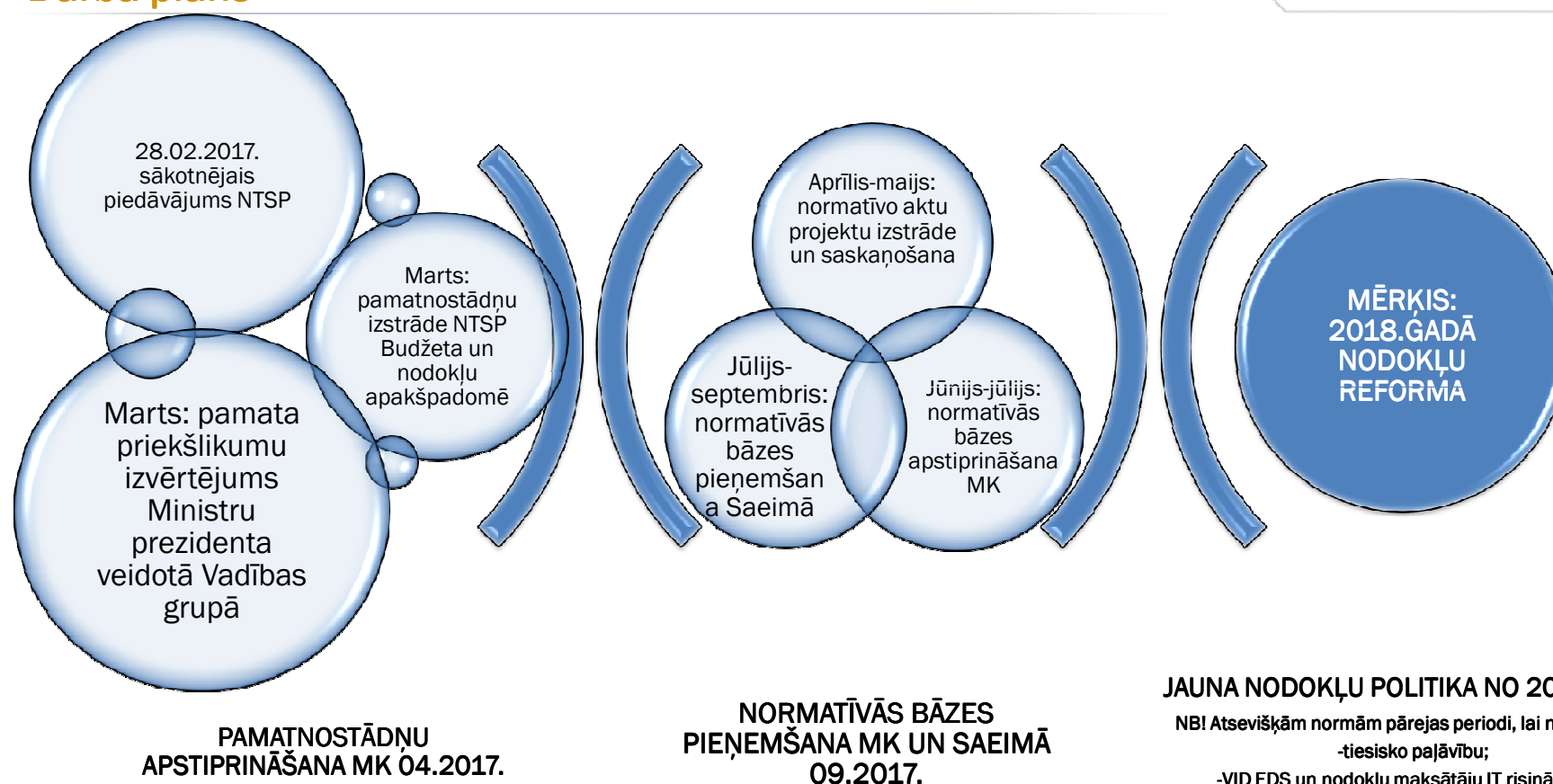
Kopējā pamatkapitāla veidošana, milj. eiro

Datu avots: CSP, FM aprēķini

Darba plāns

JAUNA NODOKĻU POLITIKA NO 2018.GADA

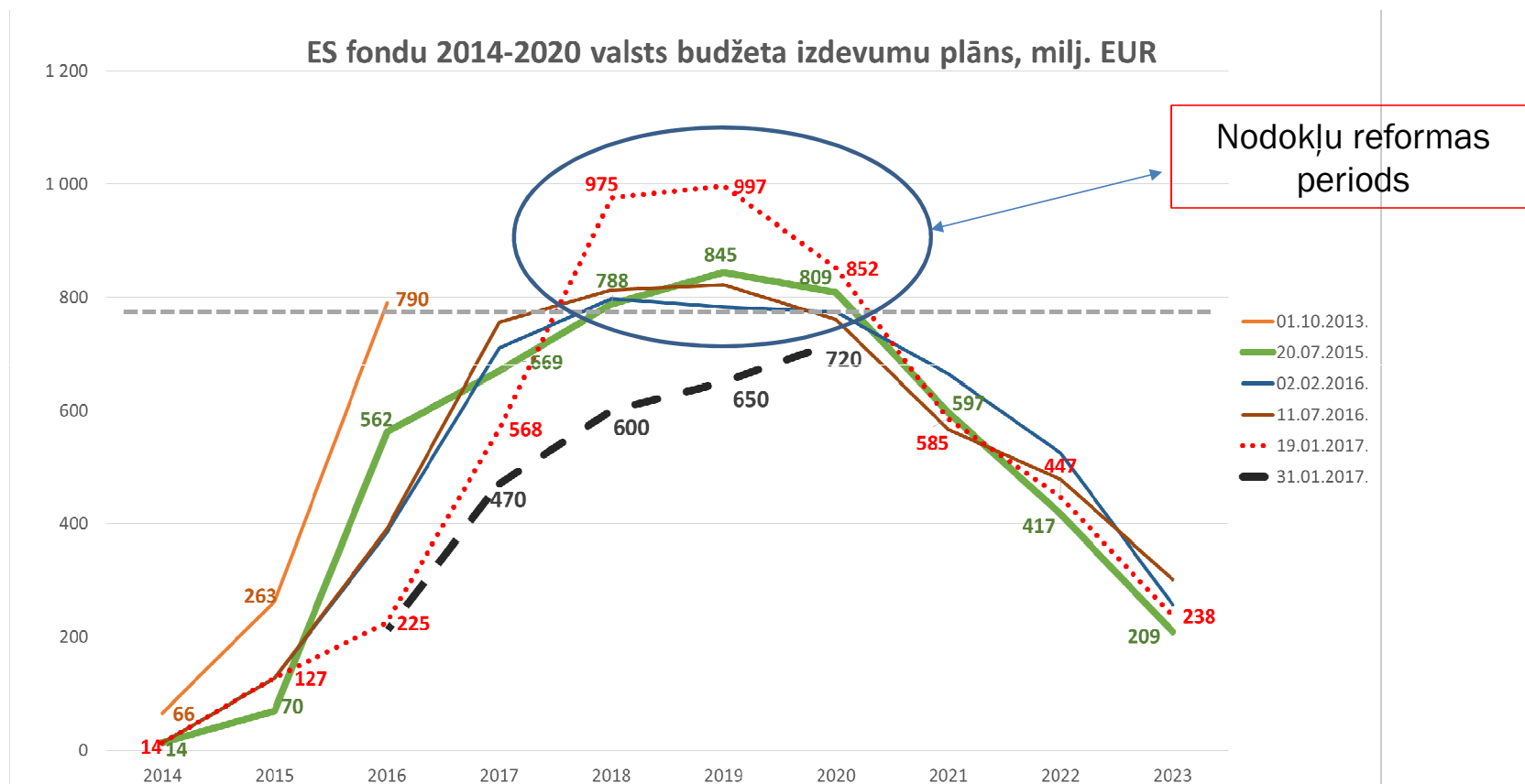
NB! Atsevišķām normām pārejas periodi, lai nodrošinātu:

- tiesisko palāvētību;
- VID EDS un nodokļu maksātāju IT risinājumus;
- Valsts un pašvaldību budžeta sabalansētību

ES fondi: investīciju dinamika

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

Datu avots: FM

Paldies par uzmanību!